

Luleå Framtidsforum 2025

RAPPORT OCH REKOMMENDATIONER

NORDIC STRATEGY PARTNERS AB
12 MAJ 2025

Denna rapport sammanfattar resultaten från Luleå Framtidsforum 2025, vilket utgör ett underlag och stöd för kommunens förtroendevalda beslutsfattare i kommande plan- och budgetprocess.

Luleå Framtidsforum är en medborgarberedning med hög grad av invånarinflytande, bestående av 40 slumpmässigt utvalda invånare i Luleå kommun. Deras uppdrag var att diskutera och ta fram rekommendationer till kommunens politiker kring de samhällsförändringar som följer i spåren av den gröna omställningen. Forumet genomfördes under fyra heldagar: den 15–16 mars och 5–6 april. Deltagarna fick själva välja inriktning i arbetet och valde frågan: Hur skapar vi ett attraktivt Luleå för alla? Arbetet fördjupades inom två tematiska spår – Kultur & Mötesplatser samt Mobilitet. Dessa spår valdes eftersom de ansågs särskilt viktiga för kommunens framtida attraktivitet och för att införliva kommunens långsiktiga mål för hållbar utveckling och befolkningstillväxt.

Nedan följer en sammanfattad version av Luleå Framtidsforums rekommendationer till kommunens politiker för respektive spår:

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund till Luleå Framtidsforum	1
Genomförande och resultat	2
Rekrytering och urval av deltagare	2
Analys och sammanställning av resultat	3
Struktur för diskussioner och beslutsfattande	4
Dag 1-2	4
Dag 3-4	6
Förankring av resultat	8
Rekommendationer till politiken	9
Rekommendationer för spåret Kultur & Mötesplatser	9
Rekommendation 1: Utveckla och använd mötesplatser	9
Rekommendation 2: Marknadsföra kultur och mötesplatser	10
Rekommendation 3: Gränsöverskridande kultur	10
Rekommendationer för spåret Mobilitet	12
Rekommendation 4: Möjliggöra tillgängligt resande i hela kommunen	12
Rekommendation 5: Incitament för ändrade resebeteenden	13
Rekommendation 6: Förbättrade förutsättningar för cyklister och fotgängare	14
Belysning av graden av konsensus för rekommendationerna	16
Perspektiv på rekommendationerna utifrån demografi och social rättvisa	17
Perspektiv på rekommendationerna - Kultur och mötesplatser	18
Rekommendation 1: Utveckla och använd mötesplatser	18
Rekommendation 2: Marknadsföra kultur och mötesplatser	18
Rekommendation 3: Gränsöverskridande kultur	19
Perspektiv på rekommendationerna – Mobilitet	20
Rekommendation 4: Möjliggöra tillgängligt resande i hela kommunen	20
Rekommendation 6: Förbättrade förutsättningar för cyklister och fotgängare	20
Slutsatser och reflektioner	22

BAKGRUND TILL LULEÅ FRAMTIDSFORUM

Våren 2023 genomförde vi på Nordic Strategy Partners en förstudie på uppdrag av Luleå kommun med syftet att undersöka hur invånarna kan bli mer delaktiga i lokalpolitiska frågor. Förstudien resulterade i Luleå Framtidsforum – en medborgarberedning som nu testats i form av ett pilotprojekt.

En medborgarberedning är en demokratisk process där en grupp invånare samlas för att diskutera viktiga samhällsutmaningar. Syftet är att ge medborgarna möjlighet att bidra med sina perspektiv och rekommendationer till beslutsfattandet i frågor som rör vår gemensamma framtid. Metoden har använts framgångsrikt i flera europeiska städer för att engagera invånarna i komplexa och långsiktiga frågor.

Målet med Luleå Framtidsforum är att ge Luleåborna möjligheten dela sina åsikter och idéer om samhällsomställningen i kommunen. Genom att involvera invånarna, oavsett bakgrund, kan vi hitta de bästa lösningarna för en hållbar och rättvis framtid för vår kommun.

Deltagarnas arbete har resulterat i konkreta rekommendationer som överlämnats till politiker och tjänstepersoner i Luleå kommun. Dessa utgör ett värdefullt kunskapsunderlag i det fortsatta arbetet med samhällsomvandlingen och samhällsbygget.

Projektet inleddes med ett uppstartsmöte i augusti 2024. Inbjudningar till intresseanmälan för invånare skickades ut i november, och de deltagare som valdes ut samlades därefter under två arbetshelger den 15–16 mars samt 5–6 april 2025.

GENOMFÖRANDE OCH RESULTAT

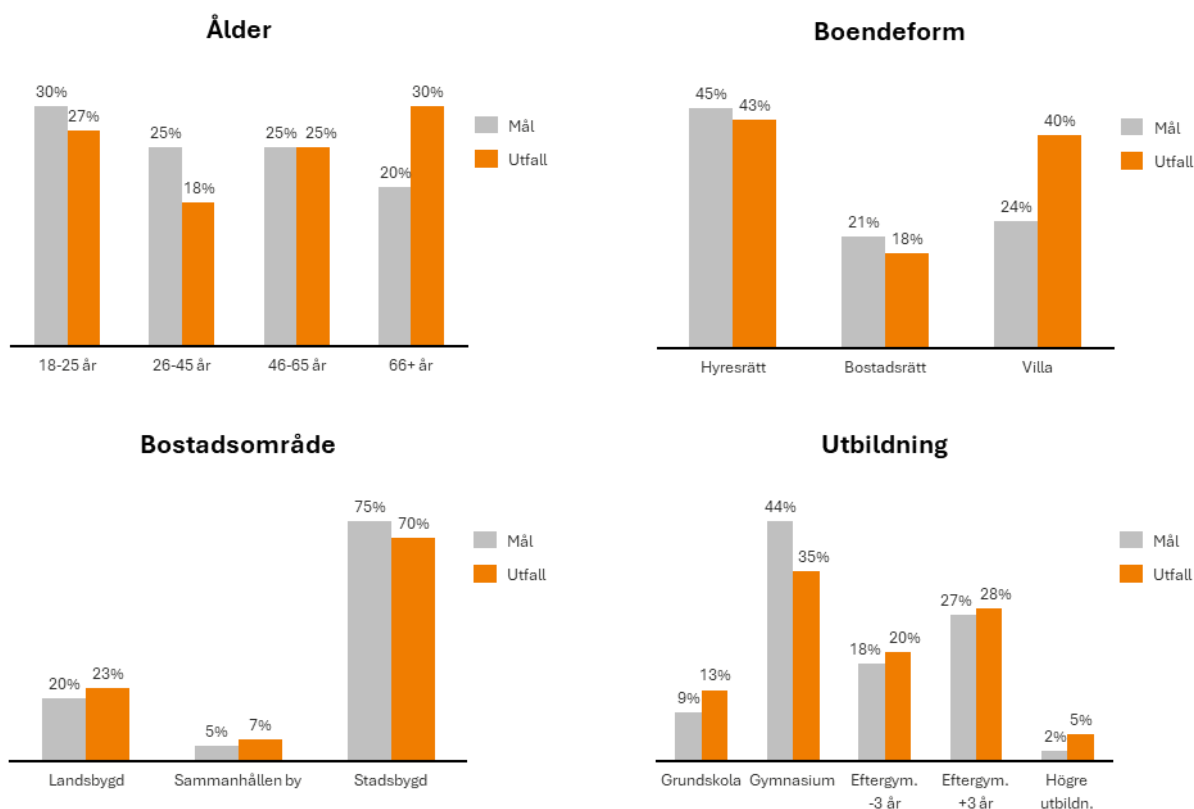
Nedan beskrivs genomförandet av Luleå Framtidsforum från rekrytering av invånare till färdigt resultat, samt resultatet för respektive steg i ordning för genomförandet.

Rekrytering och urval av deltagare

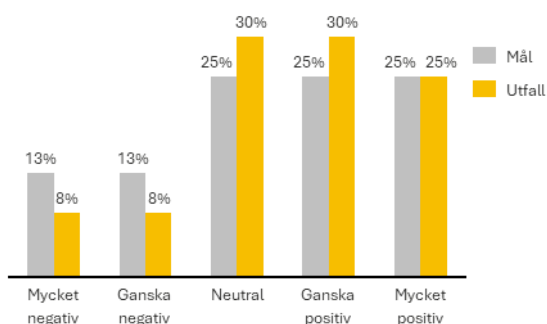
Målet med urvalet av deltagare till Luleå Framtidsforum var att sätta samman en representativ grupp om 40 personer som så långt som möjligt speglade Luleå kommuns befolkning. Detta gjordes genom ett stratifierat urval - ett urval uppdelat efter olika demografiska faktorer - baserat på följande: kön, ålder, boendeform, bostadsområde och utbildningsnivå. Ytterligare ett mål var att uppnå en jämn fördelning i gruppen avseende både inställning till och kännedom om samhällsomvandlingen i kommunen.

Luleå kommun gav Enkätfabriken AB i uppdrag att ansvara för rekryteringen. I det första steget skickades 7000 inbjudningar ut till slumpmässigt utvalda invånare. De som mottog inbjudan kunde anmäla sitt intresse att delta, vilket resulterade i en intresselista med 250 personer. Av dessa uppgav 200 personer att de kunde medverka under båda helgerna då forumet skulle hållas.

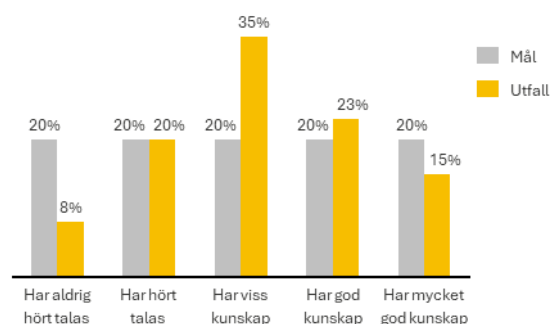
Urvalet av de slutliga 40 deltagarna gjordes stegvis. Först tillhandahöll kommunen statistik över den demografiska sammansättningen i befolkningen, utifrån de faktorer som låg till grund för stratifieringen. Därefter genomförde Enkätfabriken ett slumpmässigt urval från gruppen om 200 personer, i syfte att matcha den demografiska fördelningen. I det första urvalet valdes 15 personer ut och kontaktades för att bekräfta sitt deltagande. Denna process upprepades i ytterligare fyra omgångar tills en komplett och representativ grupp om 40 deltagare fastställdes. Utfallet i förhållande till målet för respektive urvalsfaktor illustreras nedan:

Inställning till samhällsomvandling

Kännedom om samhällsomvandling

Utöver utvalda invånare så deltog även andra individer under Framtidsforum. I den politiska referensgrupp som utsetts att representera kommunstyrelsen fanns fem politiker samlade från Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Deras deltagande under Luleå Framtidsforum bestod i att öppna Luleå Framtidsforum, samt lyssna till de rekommendationer som presenterades vid sista dagen. Samtalsledare som antingen var kommunanställda eller externa deltog också. Samtalsledarna hade i uppdrag att leda, moderera och dokumentera dialogen i grupperna. Gästföreläsare och paneldeltagare från Luleå Kommun, SSAB, Luleå Näringsliv, Luleå Tekniska Universitet samt Rädda Barnen Norrbotten deltog också. Avslutningsvis närvarade även en grupp åhörare och intressenter till Framtidsforum, däribland tjänstepersoner från kommunen och dialogexperter. Denna grupp fanns på plats för att lyssna in och ta del av diskussionerna, men deltog inte i dialogen.

Invånare	Vem: En, för Luleå kommun, representativ grupp om 40 personer Roll: Bidra med åsikter, tankar och idéer kring de frågor som diskuteras
Politisk referensgrupp	Vem: Fem folkvalda politiker från Luleå kommun Roll: Deltar i inledningen på dag ett och slutet av dialogen dag fyra, samt förvalta utfallet från dialogerna
Samtalsledare	Vem: Kommunanställda och externa Roll: Leder, modererar, dokumenterar och sammanställer hela Luleå Framtidsforum
Gästföreläsare	Vem: Individer som representerar olika intressenter i frågor (ex. industrin, samhälle, forskning, ...) Roll: Kommer med inspel och perspektiv i frågor som diskuteras
Åhörare	Vem: Olika intressenter till Luleå Framtidsforum (ex. tjänstepersoner på kommunen, Dialogexperter) Roll: Lyssnar in, men deltar ej i samtal

Figur 1: Deltagare under Luleå Framtidsforum

Analys och sammanställning av resultat

I samband med Luleå Framtidsforum producerades en stor mängd material, framför allt anteckningar från deltagare och samtalsledare, men även presentationer från gästföreläsare och paneldeltagare. En grundlig sammanställning av detta material, bestående av ett antal hundra post-its och anteckningar från samtalsledare, genomfördes i syfte att kunna analysera

och sammanfatta dialogerna som genomförts. När materialet sammanställts så genomfördes en tematisk analys från de olika dagarna. I den tematiska analysen kategoriserades och sorterades materialet för att identifiera mönster och teman som varit genomgående i dialogen. Dessa teman kunde sedan utvecklas vidare i större detalj med hjälp av materialet.

Struktur för diskussioner och beslutsfattande

Nordic Strategy Partners AB anlätades för att planera och genomföra medborgarberedningen tillsammans med projektgruppen på Luleå kommun. Ett första uppstartsmöte mellan projektgruppen och leverantören genomfördes i augusti 2024. Planeringen och förberedelserna pågick sedan under hela hösten och in under 2025 fram till dialogens genomförande.

Uppläggen för dialogtillfällena designades med fokus på att möjliggöra för deltagarna att komma fram till tydliga rekommendationer till politiken. Som grund för detta användes förstudien som Nordic Strategy Partners genomförde på uppdrag av Luleå kommun under våren 2023. Förstudien lyfter flertalet lärdomar kring praktiskt upplägg för dialoger från andra länder, kommuner och regioner, vilket lyfts in i utformningen av det praktiska upplägget för Luleå Framtidsforum.

Syftet med upplägget var att deltagarna själva skulle få styra valet av ämne och frågor att diskutera i högsta möjliga utsträckning. För detta valdes ett upplägg baserat på fyra heldagar utspjutt över två helger (15-16 mars och 5-6 april).

Figur 2: Övergripande tema för respektive dialogtillfälle

Dag 1-2

Under dag 1 fick deltagarna lyssna på flertalet föreläsningar och panelsamtal om den gröna samhällsomställningen utifrån olika perspektiv. Representeranter från Luleå kommun, Luleå Näringsliv, SSAB, Luleå Tekniska Universitet och Rädda Barnen delade insikter och lärdomar om samhällsomställningen och dess effekter, utmaningar och möjligheter. Ett stort fokus låg också på att lära känna deltagarna och förstå dialogprocessen för att skapa ett tryggt samtalsklimat.

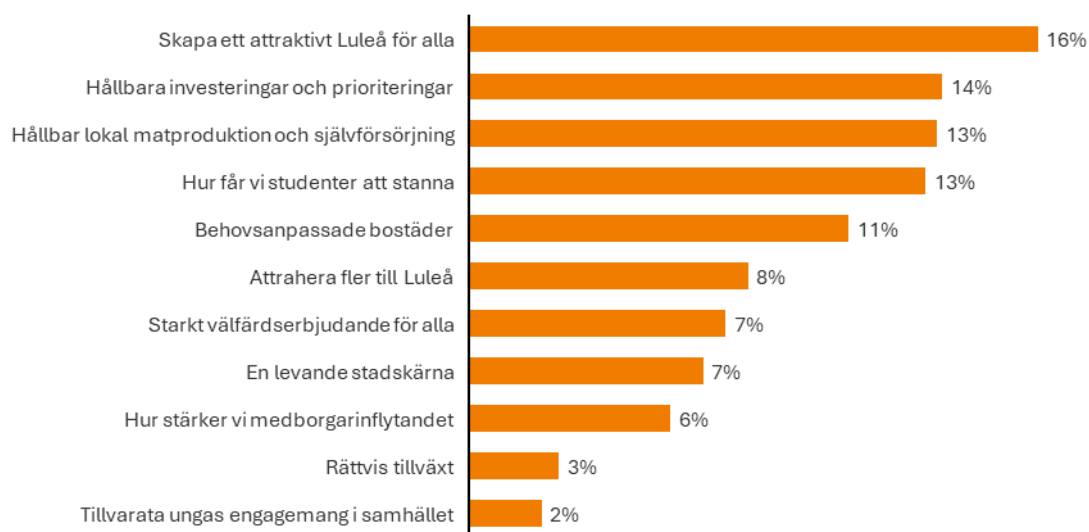
Under *dag 2* fick deltagarna en djupare inblick i olika områden som är särskilt påverkade av samhällsomställningen. Detta skedde genom föreläsningar och panelsamtal med olika representeranter från Luleå kommun i följande tre block:

- Infrastruktur, samhällsplanering och landsbygd
- Befolkningstillväxt, kompetensförsörjning och attraktivitet

- Inflytande och demokrati

Efter panelsamtalen delades deltagarna in i 7 grupper för att diskutera vilken fråga de ville ta vidare i processen. Samtalen genomfördes i ett antal steg:

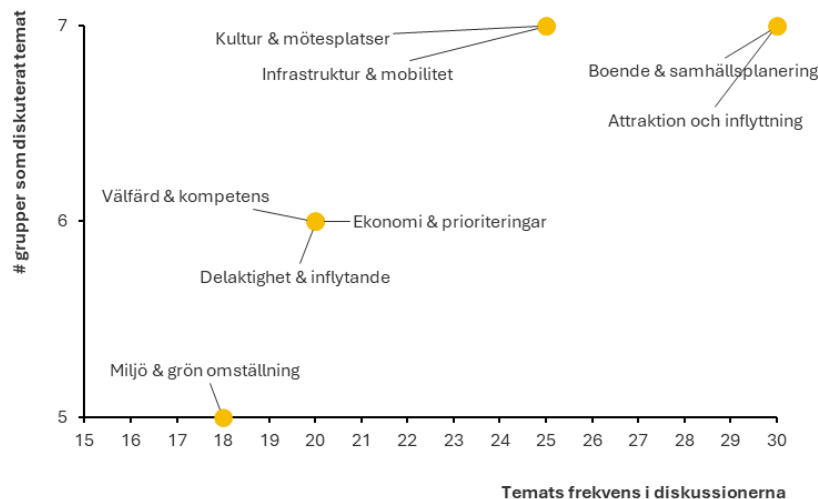
1. Deltagarna fick skriva ner individuella förslag på frågor.
2. Deltagarna presenterade sina individuella förslag i sin grupp, varpå gruppen enades om ett till tre förslag att ta vidare till helgrupp.
3. Alla grupper presenterade sina förslag för varandra. Se bilaga 3 för samtliga grupperns förslag.
4. Slutligen klustrades och sammanställdes samtliga förslag från respektive grupp, vilket resulterade i 11 unika förslag på frågor att ta vidare i Luleå Framtidsforum. Nu fick samtliga deltagare prioritera vilken fråga som forumet skulle fokusera vidare på under kommande tillfällen. Detta skedde genom att samtliga deltagare fick fritt fördela 100 poäng anonymt på de förslag de ansåg vara mest relevanta. Nedan visas resultatet av prioriteringen.

Figur 3: Deltagarnas prioritering av förslag till frågor. Procenten anger andel av totala antalet poäng för respektive förslag.

Den fråga som alltså fick högst antal poäng var Skapa ett attraktivt Luleå för alla. Frågan är bred i sin natur innefattar många faktorer. Baserat på de diskussioner som förts under dag ett och två och samtal inom projektgruppen samt med olika tjänstepersoner på kommunen beslutades att smalna av frågan till två separata spår - Mobilitet och Kultur & Mötesplatser. Dessa två spår är en stor del av attraktivitet och är dessutom något som kommunen söker invånarnas åsikter kring.

Både dag ett och dag två inrymde flera tillfällen då deltagarna fick diskutera vad de ansåg vara viktiga frågor för kommunens framtid. Grafen nedan visar resultatet av en tematisk analys av dessa diskussioner. Analysen är baserad på anteckningar som förts av samtalsledare samt de anteckningar som deltagare själva fört och lämnat in. Se bilaga 1 för fullständig analys från dag ett och två.

Figur 4: Frekvens och antal grupper som diskuterat olika teman

Övergripande observationer

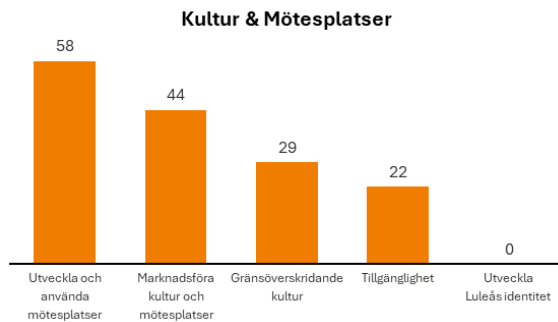
Det finns en stark vilja att Luleå ska lyckas – men inte på bekostnad av mänsklig närhet, trygghet och rättvisa. Flera grupper lyfter risker i omställningen och att tillväxt inte får ske till varje pris. En helhetssyn efterfrågas från kommunen – att inte planera i stuprör, utan ta in de sociala, ekonomiska och ekologiska dimensionerna samtidigt. Förtroende och transparens framstår som nycklar till framtiden. Invånarna vill känna att deras perspektiv räknas, och att de beslut som fattas håller – även på lång sikt.

Dag 3-4

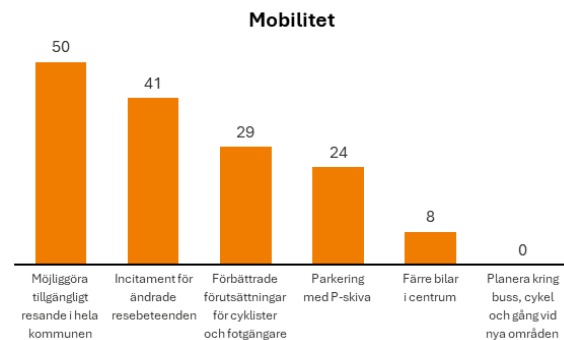
Givet att två olika spår togs vidare från dag två delades dag tre upp i två block, där spåret om *Kultur & Mötesplatser* avhandlades under förmiddagen och spåret om *Mobilitet* under eftermiddagen. Dialoguplägget såg likadant ut för både för- och eftermiddagen för respektive spår, där uplägget strukturerades enligt följande process:

1. **Fördjupning:** Passet började med att experter för spåret inom kommunen höll presentationer och deltog i panelsamtal om ämnet för att problematisera och fördjupa deltagarnas förståelse i frågan. Deltagarna hade möjlighet att ställa frågor till experterna under samtalets gång.
2. **Individuella förslag:** I ett nästa steg fick deltagarna utarbeta individuella förslag på rekommendationer kopplat till ämnet. Deltagarna uppmuntrades att skriva många och korta formuleringar i detta steg.
3. **Gruppdiskussioner:** I nästa steg fick deltagarna presentera och diskuterade sina individuella förslag i grupper om fem till sex personer. Gruppens uppgift var sedan att hitta olika kluster av idéer och enas om ett till tre förslag som de ville gå vidare med till övriga grupper.
4. **Detaljer av rekommendationer:** Grupperna fick sedan i uppgift att detaljera sina en till tre rekommendationer i en mall, för att förtydliga *vad* rekommendationerna innebär, *varför* den är viktig och *hur* rekommendationer bör genomföras. Detta för att skapa konsensus i gruppen och för att säkerställa genomförbarhet. Se bilaga 4 för en sammanställning av samtliga rekommendationer från grupperna.
5. **Omröstning och prioritering:** Respektive grupp fick presenterade sina rekommendationer för övriga grupper, varpå rekommendationerna prioriterades genom att samtliga deltagare fick rösta på förslagen individuellt genom att fördela fem poäng på de rekommendationer som de tyckte bäst om.

Rekommendationerna som togs fram under dag tre var i ett tidigt stadiet, där syftet var att sätta riktning för att sedan detaljera de prioriterade rekommendationerna under dag fyra. I graferna nedan visas alla rekommendationer som presenterades i slutet av dag tre för *Kultur & Mötesplatser* och för *Mobilitet*, samt hur många röster respektive rekommendation fick av deltagarna.

Figur 6: Rekommendationer med tillhörande röster för Kultur & Mötesplatser

Figur 5: Rekommendationer med tillhörande röster för Mobilitet

Under *dag fyra* arbetade forumet vidare med de tre högst prioriterade rekommendationerna från respektive spår. Syftet var att utarbeta mer detaljerade förslag som var väl förankrade bland samtliga deltagare och som tar hänsyn till olika demografiska perspektiv. Detta genomfördes genom olika övningar och gruppdiskussioner enligt nedan:

1. **Fördjupning:** I en första övning fick deltagarna välja vilken rekommendation de ville jobba vidare med, på så sätt bildades grupper bland de som valde samma rekommendation. Grupperna fick sedan i uppgift att detaljera rekommendationerna vidare från gårdagen.
2. **Demografiska perspektiv:** I nästa steg fick deltagarna välja ett demografiskt perspektiv som de ville representera. På så sätt bildades också här grupper bland de som valde samma perspektiv. Grupperna fick sedan välja ut två rekommendationer som de ville jobba vidare med. Deltagarna tilldelades stödfrågor för att fördjupa reflektionerna och perspektiven kring rekommendationerna med fokus på social rättvisa och det demografiska perspektivet gruppen valt.
3. **Justering:** Samtalsledarna sammanställde gruppernas reflektioner och tillägg till rekommendationerna, varpå dessa justerades.

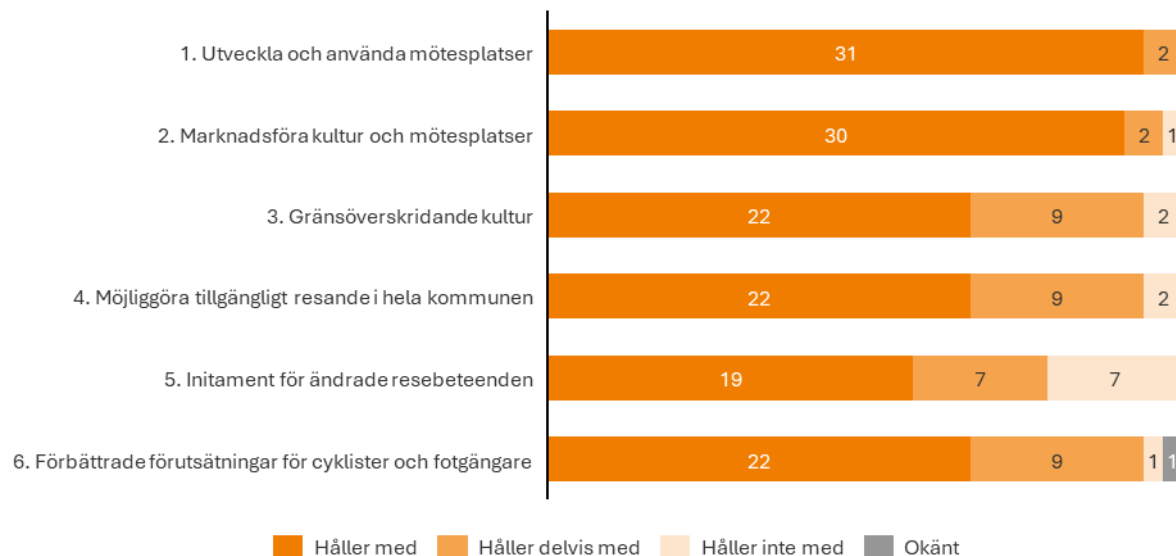

Figur 7: Demografiska perspektiv till övningen

- Vad är er känsla och intuition gällande rekommendationen?
- Tar rekommendationen hänsyn till just er demografiska grupp?
- Vilka positiva möjligheter kan rekommendationen medföra för er demografiska grupp?
- Vilka hot, hinder och risker ser ni kopplat till rekommendationen?
- Ser ni några alternativa, kreativa lösningar eller tillägg som ni tycker bör inkluderas i rekommendationen?
- Är rekommendationen rättvis och inkluderande?
- Är rekommendationen bra ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv?

Figur 8: Reflektionsfrågor till övningen

Forumet avslutades med att rekommendationerna presenterades på scen i sin slutgiltiga form, varpå samtliga deltagare fick individuellt och anonymt ange huruvida de ställer sig bakom rekommendationen med alternativen (1) Håller med, (2) Håller delvis med och (3) Håller inte med. Resultatet från detta visas i grafen nedan:

Figur 9: Resultat från omröstning om rekommendationerna

På samma sätt som för dag ett och två samlades en stor mängd anteckningar från både samtalsledare och från deltagarna in för sammanställning och analys. Dessa kopplar inte an direkt till processen, men innehåller dock en hel del intressanta tankar och perspektiv från deltagarna. Se bilaga 2 för fullständig analys från dag tre och fyra.

Förankring av resultat

Efter att arbetsdagarna under Framtidsforum genomförts och materialet analyserats sammanställdes utkast på formuleringar till sex rekommendationer till politikerna i Luleå kommun. Innan rekommendationerna överlämnades till politikerna så skickades de ut till deltagarna för Framtidsforum. Detta för att deltagarna skulle få möjlighet att läsa igenom rekommendationerna och dela eventuell feedback. I slutet på april 2025 genomfördes en frivillig digital återträff där tankar och feedback kring rekommendationerna diskuterades. Efter sammanställning av feedback reviderades rapporten som sedan färdigställdes.

REKOMMENDATIONER TILL POLITIKEN

Luleå Framtidsforum 2025 vill bidra till att skapa ett attraktivare Luleå för alla, och vill framföra sex stycken rekommendationer till politikerna i Luleå kommun, uppdelade i två områden med stark påverkan på attraktivitet:

- Kultur och mötesplatser
- Mobilitet

Rekommendationerna är beskrivna nedan utefter strategisk inriktning, konkretisering och exempel samt motivering. Sedan följer ett avsnitt som belyser graden av konsensus i Luleå Framtidsforum kring rekommendationerna. Sist finns ett avsnitt där Framtidsforum resonerat kring de rekommendationerna baserat på olika demografiska grupper och social rättvisa.

Det finns en förståelse hos Framtidsforum att delar av rekommendationen är ekonomiskt utmanande och i vissa fall utanför kommunens rådighet, men forumet vill lämna vidare en komplett bild av förda diskussioner.

Rekommendationer för spåret Kultur & Mötesplatser

Nedan presenteras Luleå Framtidsforums tre rekommendationer inom spåret Kultur & Mötesplatser.

Rekommendation 1: Utveckla och använd mötesplatser

Strategisk inriktning

Luleå kommun bör ta ett helhetsgrepp för att stärka och utveckla mötesplatser som är tillgängliga, inkluderande och kulturellt levande – i både stad och landsbygd. Mötesplatser, både fysiska och sociala, är centrala för att skapa ett samhälle där människor känner delaktighet, gemenskap och meningsfullhet. Kommunen bör säkerställa att varje stadsdel och by har tillgång till flexibla, attraktiva och levande platser för möten, aktiviteter och arrangemang. Såväl inomhus- som utomhusmiljöer och utgå från invånarnas behov och rörelsemönster.

Konkretisering och exempel

Ett första steg är att inventera och aktivera redan befintliga resurser: outnyttjade kommunlokaler, tomma skolor på landsbygden, samt attraktiva utomhusytor i exempelvis Södra Hamn, Gultzaudden och kring idrottsanläggningar. Dessa platser och lokaler bör rustas och anpassas för att möjliggöra kulturella uttryck, vardagsmöten och föreningsliv – året runt och tider på dygnet när ingen aktivitet idag sker. Flexibla och bokningsbara lokaler bör erbjudas till rimlig kostnad, med en enkel digital bokningslösning, till exempel via BankID. Kommunen kan tillsätta lokalvärdar eller samordnare med ansvar för drift och utveckling, samt arbeta nära fastighetsägare och civilsamhälle för att främja ett gemensamt ansvarstagande. Särskilt viktiga är lågtröskelmiljöer som inte förutsätter konsumtion – små mötesplatser där människor enkelt kan ses, prata och ta del av kultur. Inspiration kan hämtas från tillfälliga initiativ som Svartödagen, studentkulturen på Porsön och självorganiserade arrangemang vid exempelvis Gula paviljongen.

Att tillgängliggöra redan befintliga mötesplatser, så som badhus, med attraktiva öppettider för både turister och invånare lyfts också som viktigt.

Motivering

Levande mötesplatser är en förutsättning för ett inkluderande och attraktivt Luleå. De bidrar till social hållbarhet genom att främja gemenskap, tillit och delaktighet – mellan generationer, mellan stad och land, och mellan olika grupper i samhället. De stärker även näringsliv och föreningsliv, och ökar tillgången till kultur för fler. Ett bättre nyttjande av befintliga resurser, i form av lokaler och ytor, är dessutom samhällsekonomiskt klokt – vi använder skattepengarna mer effektivt, samtidigt som fler får möjlighet att engagera sig och delta. För att lyckas med detta krävs strategisk vilja, lokalt förankrat samarbete och mod att satsa långsiktigt på det som bygger relationer: mötet mellan människor.

Rekommendation 2: Marknadsföra kultur och mötesplatser

Strategisk inriktning

Luleå kommun bör ta initiativ till att bygga upp en långsiktig och tillgänglig kommunikationsstruktur för allt som rör kultur, föreningsliv och mötesplatser. Målet är att skapa ett mer inkluderande kulturliv där fler nås av vad som händer och får en väg in i sammanhang – oavsett om man är nyinflyttad, ung, äldre eller inaktiv på sociala medier. Informationen måste vara samlad, enkel att hitta, och anpassad till olika behov och livssituationer. Kommunens roll blir här att vara samordnare och möjliggörare, inte nödvändigtvis producent av allt innehåll – men den som gör det möjligt för andra att synas, samverka och nå ut.

Konkretisering och exempel

Exempelvis kan en digital plattform – med tillhörande app – utvecklas där alla arrangemang, mötesplatser, föreningar och kulturaktiviteter samlas. Den ska vara sökbar, lättnavigerad och kunna anpassas utifrån användarens intressen. Här kan även föreningar och arrangörer själva lägga in sina evenemang. Plattformen bör kompletteras med ett analoga motsvarigheter, exempelvis ett fysiskt kulturprogram i varje nummer av Vårt Luleå, samt ett välkomstpaket för nyinflyttade med information om kulturutbud och föreningsliv.

Fysiska möten och evenemang spelar också en viktig roll: exempelvis en årlig kultur- och föreningsmessa i stil med nollemarknaden, samt områdesdagar där lokalt engagemang och verksamheter synliggörs. Kommunen kan också utveckla ett "välkomstmentorskap", där invånare guidar nya Luleåbor in i kulturlivet och lokala nätverk. AI-baserade lösningar som guidar människor rätt utifrån intressen, eller karttjänster som visar vad som händer i ens närområde, är ytterligare verktyg att utforska. Det är också viktigt att Visit Luleå och liknande aktörer utvecklas till att inte bara rikta sig till turister, utan också till invånare.

Motivering

Människor kan inte delta i det de inte känner till. Ett rikt kulturliv, många mötesplatser och ett brett föreningsengagemang riskerar att gå förlorade om inte informationen når fram. För nyinflyttade är tillgång till kultur och nätverk en nyckel för att trivas, känna tillhörighet och vilja stanna. För andra handlar det om att få syn på möjligheter att delta, bidra eller bara vara en del av något. En tydlig och inkluderande kommunikation kring kultur och mötesplatser stärker livskvaliteten, ökar deltagandet och gör Luleå mer attraktivt för både nuvarande och framtida invånare.

Rekommendation 3: Gränsöverskridande kultur

Strategisk inriktning

Luleå kommun bör arbeta aktivt för att kulturen ska fungera som en bro mellan människor – oavsett bakgrund, ålder eller livssituation. Det handlar om att skapa möten som stärker

sammanhållningen, bryter isolering och ökar förståelsen mellan olika grupper. Kultur ska inte bara vara en upplevelse, utan ett sätt att delta i samhället och känna samhörighet. Ett särskilt fokus bör ligga på att överbrygga gränser mellan etablerade grupper, till exempel mellan studentlivet och det övriga samhället, mellan generationer, och mellan människor med olika kulturell bakgrund. Kommunens roll är att bana väg för dessa möten genom tillgänglighet, samverkan och långsiktiga strukturer.

Konkretisering och exempel

För att möjliggöra gränsöverskridande kultur bör kommunen utveckla metoder och stödformer som underlättar för nya kontakter och sammanhang. Detta kan exempelvis vara mentorskap där etablerade Luleåbor visar nyinflyttade – både barn, unga och vuxna – hur man hittar till kulturlivet. Men också gemensamma evenemang där olika grupper deltar på lika villkor – som loppmarknader, målardagar, utomhusbio, mångkulturella festivaler, eller evenemang i skärgården och Södra hamn – kan bli viktiga arenor för möten. Små pubar eller scener i stadens olika delar kan också bli arenor för möten, särskilt utanför campus, där kulturen bidrar till både trivsel och mångfald.

Samarbeten mellan idrott, kultur och utbildning bör främjas, där t.ex. regattor, Eid-firanden eller sportevenemang kombineras med kulturella inslag. Likaså områdesspecifika initiativ, t.ex. mer liv i Porsö centrum under sommaren eller aktiviteter för barn i stadsdelar som ofta glöms bort, bidrar till att kulturen når fler och känns mer lokal. Studentföreningar och lokaler bör öppnas upp även för icke-studenter, vilket minskar trösklar och stärker gemenskapen mellan studenter och andra invånare.

Motivering

När kultur får bli en gemensam angelägenhet där olika människor möts, växer både tryggheten och engagemanget i samhället. Det handlar om att skapa broar mellan stad och landsbygd, mellan studenter och andra unga vuxna, mellan nya Luleåbor och etablerade invånare. Gränsöverskridande kulturarbete är både förebyggande och inkluderande: det bygger relationer, minskar utanförskap och stärker platsens attraktivitet. Genom att knyta samman de resurser och sammanhang som redan finns – föreningsliv, studentengagemang, eldsjälar – med nya invånare och initiativ, kan Luleå bli en plats där fler känner sig hemma och vill stanna.

Rekommendationer för spåret Mobilitet

Nedan presenteras Luleå Framtidsforums tre rekommendationer inom spåret Mobilitet.

Rekommendation 4: Möjliggöra tillgängligt resande i hela kommunen

Strategisk inriktning

Luleå behöver en kollektivtrafik och reselogik som utgår från hela kommunen – inte bara från centrum. Det handlar om att säkerställa att människor i alla delar av kommunen, oavsett om de bor i tätort, by eller stadsdel, kan ta sig till jobb, kultur, föreningsliv, utbildning och sociala sammanhang på ett tillgängligt, tryggt och hållbart sätt. Resandet måste bli mer flexibelt, inkluderande och miljömedvetet, samt ha incitament som gör kollektivtrafiken mer attraktivt som val. Kommunen bör ta en samlande roll i att utveckla kollektivtrafiken tillsammans med aktörer som LLT och Region Norrbotten, och se till att informationen kring den är tydlig och tillgänglig för alla – digitalt och analogt.

Konkretisering och exempel

För att uppnå mer tillgängligt resande i hela kommunen, föreslås att kommunen utökar trafiken med mindre fordon (ex. minibussar), som möjliggör tätare turer till fler delar av kommunen där efterfrågan varierar över tid. Samt också att kommunen inför tvärgående busslinjer som inte passerar genom centrum, så att resor mellan stadsdelar och byar blir enklare och mer effektiva. Ett exempel kan vara att bidra till skapandet av en kommunal samåkningstjänst, i form av en app eller bokningssystem som främjar delat resande, särskilt för boende på landsbygden samt att skapa navpunkter och kombinerade parkeringslösningar, till exempel en stor parkeringsplats utanför stadskärnan där man kan byta till kollektivtrafik – ett slags pendlarcentrum. Ett annat konkret exempel är att erbjuda kombinationsbiljetter, som fungerar oavsett aktör (buss, tåg, samåkning), och i förlängningen möjliggöra en regionövergripande biljettlösning. Kollektivtrafiken behöver kommuniceras tydligt, både digitalt och analogt, på flera språk – och särskilt i format som når nyinflyttade, äldre och barnfamiljer.

Ett sista konkret exempel är vikten av att utveckla vädersäkra och trygga hållplatser, särskilt med fokus på barn och äldre. Ett första steg skulle kunna vara på LLT:s centrumhållplats på Smedjegatan, i båda riktningarna.

Motivering

En mer tillgänglig kollektivtrafik bidrar till ökad rörlighet, minskad klimatpåverkan och bättre livskvalitet – för alla. Den gör det möjligt att bo kvar eller bosätta sig i hela kommunen, att kunna delta i föreningsliv och kultur även utan bil, och att röra sig tryggt och enkelt i vardagen. För barn skapas en tryggare skolväg och större frihet. För äldre ökar möjligheten att behålla sitt oberoende. För nya invånare sänks tröskeln till att bli en del av samhället. Genom att främja smart mobilitet och minska beroendet av bilen skapas en mer hållbar och jämlik kommun – där fler kan leva, verka och trivas i hela Luleå.

Rekommendation 5: Incitament för ändrade resebeteenden

Strategisk inriktning

För att uppnå ett mer hållbart Luleå behöver det vara lättare – och mer attraktivt – att göra rätt. Det handlar om att skapa ekonomiska och praktiska incitament som gör att fler invånare väljer bort bilen till förmån för kollektivtrafik, cykel eller samåkning. Resebeteenden formas inte bara av tid och bekvämlighet, utan också av kultur, vanor och ekonomi. Förändring kräver därför både tydliga fördelar och ett brett engagemang – från kommun, arbetsgivare och kollektivtrafikaktörer. En kombination av belöningar, god information och rättvisa strukturer är avgörande.

Konkretisering och exempel

För att främja nya resebeteenden och minska bilberoendet, föreslås följande åtgärder:

Ekonomiska incitament:

- Erbjud bruttolöneavdrag för kollektivtrafikkort, samt verka för och inspirera/samarbeta med andra arbetsgivare i kommunen – t.ex. SSAB, LTU, Region Norrbotten.
- Gratis kollektivtrafik under specifika tider – t.ex. under pendlingstimmar, helger, val eller högtider.
- Rabatterade familje- eller kompiskort, samt gratis resor för barn under viss ålder.

Beteendepåverkan:

- Genomför kampanjer i samband med val eller kulturarrangemang, där kollektivtrafik erbjuds kostnadsfritt eller till rabatterat pris.
- Undersök effekter av tidigare satsningar, som gratisresor för ungdomar under sommaren – och skala upp där det fungerar.

Tillgängliga lösningar:

- Skapa en gemensam biljettplattform där man kan köpa biljetter till hela regionen – LLT, Länstrafik, tåg – på ett ställe.
- Erbjud låne-/hyrcyklar samt direktbussar vid behov (exempelvis snabbförbindelse mellan centrum och Storheden).
- Satsa på frekvensanpassning: större bussar under högtrafik, mindre vid lågtrafik.

Mjukare insatser:

- Marknadsför nyttan med kollektivtrafik – bekvämlighet, ekonomi, miljö – genom personliga berättelser eller "prova på"-initiativ.
- Informera tydligt, särskilt till nyinflyttade, om hur kollektivtrafiken fungerar.

Motivering

Idag upplevs bilen ofta som det enklaste alternativet – särskilt för barnfamiljer och boende i ytterområden. För att få fler att ändra sitt resebeteende måste bussen bli ett faktiskt bättre alternativ. När tröskeln väl är passerad upplevs kollektivtrafiken ofta som bekväm – du slipper parkeringsavgifter, får tid att koppla av och sparar pengar.

Men ekonomin spelar roll: det måste löna sig att välja bussen. Särskilt för flerbarnsfamiljer kan gratis eller subventionerade kort vara avgörande. Samtidigt behövs bättre tillgång: tätare avgångar, tryggare hållplatser och linjer som inte kräver omvägar via centrum. Genom att samordna aktörer, öka tydligheten och skapa incitament – både positiva (rabatt, gratis, komfort)

och negativa (dyrare parkering, minskat bilutrymme) – görs det lättare att göra rätt val. Ett hållbart Luleå bygger på att hållbara alternativ är tillgängliga, prisvärda och attraktiva för alla.

Rekommendation 6: Förbättrade förutsättningar för cyklister och fotgängare

Strategisk inriktning

För att minska bilberoendet och förbättra hälsan hos invånarna behöver kommunen skapa ett tryggt, tillgängligt och välplanerat system för gång- och cykling – inte minst för barn och unga. Det handlar inte bara om att bygga ut infrastrukturen utan också om att skapa ett miljö- och hälsofrämjande system där cyklister och fotgängare kan känna sig säkra och uppmuntras att välja hållbara transportmedel. Att lyssna på och inkludera invånarna i beslutsprocessen kring gång- och cykelvägar är avgörande för att uppnå långsiktiga resultat.

Konkretisering och exempel

För att förbättra förutsättningarna för cyklister och fotgängare kan följande åtgärder genomföras:

Bättre infrastruktur:

- Bredare gång- och cykelvägar: För att skapa bättre tillgänglighet och säkerhet. Områden som pekas ut är exempelvis trånga gator, där uteserveringar och annan verksamhet konkurrerar om utrymmet. Även på landsbygden vid landsvägar i norr- och sörbysar. Här pekas exempelvis Gäddvik och Bälunge ut som områden där säkerheten för fotgängare och cyklister är bristfällig.
- Bättre underhåll: Snöröjning, grus och reparationer för att säkerställa att vägarna är i bra skick året runt.
- Tydligare vägskiljning: Bättre separation mellan gångtrafikanter och cyklister, särskilt på ställen där vägen är smal eller trafikerad.
- Säkra övergångar: Otydligheten kring var cykelvägar slutar eller börjar kan skapa osäkerhet. En tydligare vägledning och uppdelning av vägarna är viktigt för säkerheten.

Cykelbibliotek och cykelservice:

- Cykelbibliotek: Inför möjlighet att låna cyklar, särskilt för turister, studenter och barnfamiljer. Lärdomar från tidigare försök i Luleå och andra städer bör beaktas.
- Gratis eller billig cykelreparation: Erbjud medborgarna en lättillgänglig och kostnadseffektiv service för att reparera sina cyklar, vilket kan uppmuntra fler att använda cykel som transportmedel.

Säkerhet och trygghet:

- Utbildning för cyklister och fotgängare: Kommunen bör ta en aktiv roll i att informera om trafikregler, särskilt för elcyklister och användare av elsparkcyklar.
- Säker cykelförvaring: Skapa fler och säkrare platser för att förvara cyklar, både i centrum och vid pendlingsparkeringar.
- Uppvärmda trottoarer: För att hålla gång- och cykelvägar fria från is och snö, särskilt under vintermånaderna.

Involvera invånarna:

- Dialog och invånardeltaktighet: Involvera cyklister och fotgängare i dialogen om var investeringar bör göras för att skapa bättre förutsättningar för gång- och cykling.
- Gratis reflexvästar och belysning: Ge tillgång till gratis reflexvästar och belysning för att öka synligheten för trafikanter, särskilt under vintermörka månader.

Motivering

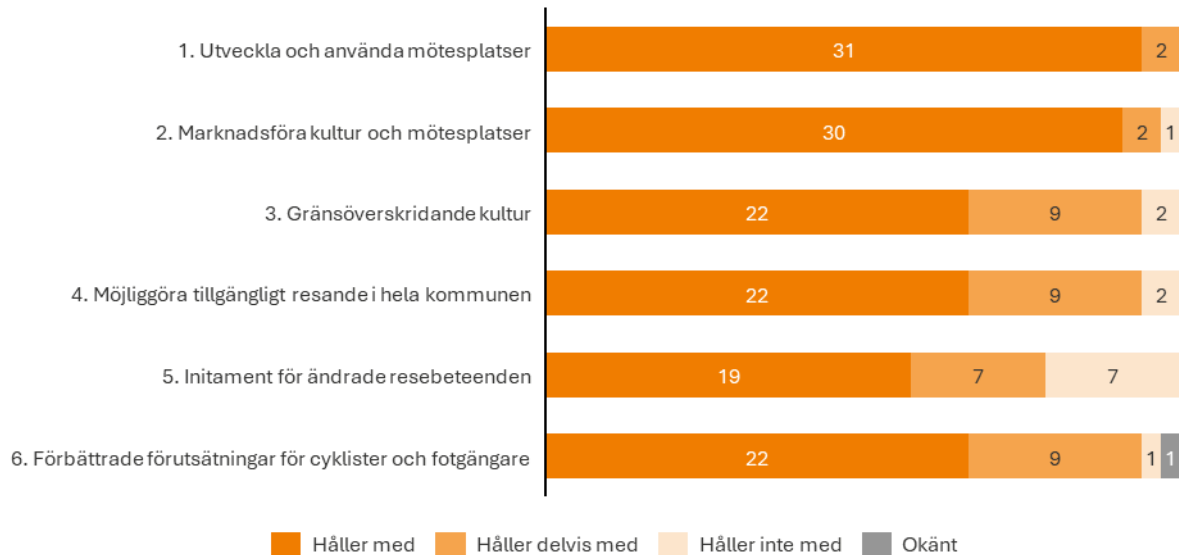
Den största vinsten med att förbättra förutsättningarna för gång- och cykling är minskad biltrafik och därmed lägre utsläpp och bättre luftkvalitet, vilket i sin tur förbättrar hälsan för alla. När gång- och cykelvägarna är säkra och väl underhållna ökar också den sociala livskvaliteten och minskar isolering, då fler invånare kommer ut och rör sig i staden. Dessutom kan bättre infrastruktur för gång och cykel leda till mer plats i centrum, då färre behöver använda bilen för att ta sig dit.

Det är också viktigt att ha i åtanke att alla grupper ska kunna delta – barn, äldre och personer med olika förutsättningar måste kunna känna sig säkra och välkomna på vägarna. En bra gång- och cykelinfrastruktur är därför en investering i både hållbarhet och livskvalitet för Luleås invånare.

Belysning av graden av konsensus för rekommendationerna

Deltagarna i Framtidsforum fick individuellt och anonymt ange huruvida de ställer sig bakom rekommendationen med alternativen (1) Håller med, (2) Håller delvis med och (3) Håller inte med.

Resultatet visas nedan i sammanställningen:

PERSPEKTIV PÅ REKOMMENDATIONERNA UTIFRÅN DEMOGRAFI OCH SOCIAL RÄTTVISA

Framtidsforum har tillsammans i grupp reflekterat över rekommendationerna baserat på olika demografiska perspektiv och social rättvisa. Detta ledde både till att rekommendationerna förtydligades och kompletterades till det resultat som finns tidigare i rapporten, men också till att nya perspektiv framkom, som lyfts i detta avsnitt.

Grupperna fick iklä sig sex olika demografiska perspektiv och sedan själva välja vilka rekommendationer de ville reflektera över och därför har vissa rekommendationer fler perspektiv än andra. De demografiska grupper som belystes var:

Sex olika perspektiv	
1	Ung vuxen i mindre tätort/landsbygd
2	Ung vuxen i stad
3	Barnfamilj i mindre tätort/landsbygd
4	Barnfamilj i stad
5	Äldre i mindre tätort/landsbygd
6	Äldre i stad

Frågorna som diskuterades var:

- Vad är er känsla och intuition gällande rekommendationen?
- Tar rekommendationen hänsyn till just er demografiska grupp?
- Vilka positiva möjligheter kan rekommendationen medföra för er demografiska grupp?
- Vilka hot, hinder och risker ser ni kopplat till rekommendationen?
- Ser ni några alternativa, kreativa lösningar eller tillägg som ni tycker bör inkluderas i rekommendationen?
- Är rekommendationen rättvis och inkluderande?
- Är rekommendationen bra ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv?

I följande sektioner lyfts reflektionerna från dessa övningar fram i samma ordning som rekommendationerna presenterades tidigare.

Perspektiv på rekommendationerna - Kultur och mötesplatser

Rekommendation 1: Utveckla och använd mötesplatser

Demografisk grupp: Äldre i stad

- Det finns svårigheter idag i att hitta och engagera eldsjälar bland våra äldre. De finns, och de kan vara mycket delaktiga i att driva och hålla mötesplatser levande för alla åldrar, men vi behöver nya arbetssätt för att hitta och knyta de till kommunens verksamhet.
- Äldre kan också ha svårare att ta till sig information kring mötesplatser i denna digitala tid, vilket behöver tas hänsyn till.
- Dagens mötesplatser upplevs som ålderssegregerade i mycket stor utsträckning, för att skapa ett attraktivt samhälle bör vi förändra detta. Gemenskap stärker ett samhälle.
- Vissa äldre upplever idag en otrygghet i stadskärnan i Luleå, så mötesplatser kan inte enbart fokusera på lokalisering centrum.
- Äldre uppskattar i mycket stor omfattning mötesplatser utomhus, i grönska. Detta borde prioriteras högre.

Demografisk grupp: Ung vuxen i mindre tätort/landsbygd

- Mobiliteten är avgörande för att unga vuxna på landsbygden ska kunna nyttja mötesplatser och ta del av kulturen. Parkeringar, bussar, samåkning behöver finnas nära mötesplatserna.
- Attraktiva centrum i liten skala bör finnas i varje by, det ska inte behöva vara nödvändigt att resa till stadskärnan för att ta del av kultur och mötas. Kommunen bör stötta byarna mer ekonomisk så att mötesplatser i byar kan skapas och överleva. Svårigheten ligger ofta i att Luleå kommun inte äger lokalerna i byarna, men sätt för att uppmuntra mötesplatser måste kunna skapas oavsett.
- Idrott är starkt i byarna, det vore värdefullt om idrottsföreningar även fick uppdrag och möjligtvis budget för att arrangera kulturevenemang och kulturella träffar/mötesplatser eftersom det är organisationer som redan finns och fungerar.

Demografisk grupp: Barnfamilj i stad

- Idrotten är ett självspelande piano och kommunen satsar för lite på kultur utifrån ett barnfamiljperspektiv.
- Bemannade mötesplatser är önskvärt, men det är viktigt att ge stöd till personalen i mötena med samhällets alla olika delar och utmaningar eftersom de som kommer till mötesplatsen kan ha mycket olika situationer och bakgrunder.
- Mötesplatser för barnfamiljer bör alltid ta hänsyn till både barn och vuxnas behov.
- Allaktivitetshus är efterfrågat, en samlingspunkt för en mängd olika aktiviteter för hela familjen. Ju oftare det skapas mötesplatser där både barn och föräldrar är med desto mer skapas trygghet i samhället. Ett allaktivitetshus ska också erbjuda mötesplatser och aktiviteter för äldre.
- Det finns en risk att mötesplatser för unga blir en grogrund till negativa sammanhang om inte vuxna förebilder och engagerade personer finns närvarande. Detta bör alltid tas hänsyn till vid skapandet av dessa.

Rekommendation 2: Marknadsföra kultur och mötesplatser

Demografisk grupp: Äldre i stad

- Information om kultur når i stor utsträckning inte de äldre, sommarmusik/lunchmusik och Konst i det gröna lyfts som exempel.
- Äldre rör sig mycket utomhus, promenerar, cyklar och är mobila. Det behöver vara lättare att få veta var mötesplatser och kultur utomhus sker. Skyltning och information viktigt.
- Kommunen bör hitta eldsjälar inom kultur som sprider information muntligt.
- Luleå har en rik kulturhistoria som attraherar äldre. Denna bör användas mer vid skapandet av mötesplatser, och marknadsföras både i information och med skyltar.

Demografisk grupp: Äldre i mindre tätort/landsbygd

- Enkelhet i information och marknadsföring efterfrågas, och ett fokus även på närhet/den plats de befinner sig. Det ska vara enkelt att se vad som sker i varje by. Exempelvis genom en samlingssida för varje by där det är lätt att publicera information.
- En önskan om att inte bara fokusera marknadsföringen digitalt är tydlig.

Demografisk grupp: Ung vuxen i stad

- Gruppen har lätt för digitala lösningar, och det är där informationen bör finnas. Kanalval bör uppdateras kontinuerligt för var unga vuxna befinner sig på sociala media kan ändras fort.
- Unga kvinnor bör vara en prioriterad grupp av Luleå kommun. Deras behov behöver lyssnas in mer än många andras. Detta gäller både studenter och andra invånare. Exempelvis bör det finnas fler mötesplatser i centrum för unga kvinnor.
- Luleå kommuns hemsida bör inkludera en sida för "ung i Luleå" med all lämplig information samlad och uppdaterad.
- Kommunen bör stärka sitt samarbete med universitet och studentkårer.
- Med en starkare marknadsföring av kultur kan Luleå tvätta bort stämpeln som en stad för de som gillar stål och hockey.
- Luleå kommun bör hålla kontakten med alla unga vuxna som flyttar från kommunen, skicka kontinuerlig kommunikation och belys alltid att de fortfarande är Luleåbor.

*Rekommendation 3: Gränsöverskridande kultur***Demografisk grupp: Barnfamilj i mindre tätort/landsbygd**

- Landsbygden kan vara en mycket bra plats för nya invånare, där de befintliga invånarna och de nya kan berika varandras liv. Detta bör marknadsföras mer av kommunen, möjligheterna att bosätta sig i byar – får båda grupper skull.
- Det finns mycket fina arv i byarna som kan kommuniceras bättre, för att skapa en större stolthet över platsen.

Perspektiv på rekommendationerna – Mobilitet

Rekommendation 4: Möjliggöra tillgängligt resande i hela kommunen

Demografisk grupp: Äldre i mindre tätort/landsbygd

- Kommunen bör tydligare koppla ihop olika stadsdelar och vitalisera dess centrum och verksamheter, allt fokus kan inte ligga på innerstaden i Luleå.
- Genom att skapa möjligheter till mer resande minskar vi isoleringen för äldre på landsbygden.
- En starkare samverkan mellan Region Norrbotten och kommunen efterfrågas för att sätta ett större fokus på att även äldre på landsbygden ska kunna resa effektivt.

Demografisk grupp: Unga vuxna i mindre tätort/landsbygd

- Det viktigaste för denna grupp är att kunna ta sig in till centrum, där både bussar och parkeringsplatser spelar en viktig roll. Kostnaden och bristen på parkeringsplatser upplevs som en utmaning för unga vuxna.
- Tvärlinjer och samåkningstjänster är bra, och kombinerade biljetter för längre resor efterfrågas.
- Belysning vid hållplatser lyfts som ett problem, som skapar otrygghet både hos unga vuxna och barn.

Demografisk grupp: Unga vuxna i stad

- Denna grupp har sällan tillgång till bil vilket gör att kollektivtrafiken är avgörande. Tvärlinjer uppmuntras för att skapa ett effektivt resande, även tätare busstider morgon och kväll som gör spontan-åkning lättare.
- Det finns en känsla av otrygghet i att vänta vid en busshållplats på kvällar och nätter. En lösning på detta kan vara Trygghetslinjer dit resenärer kan ringa och berätta sin position och situation.
- Gruppen efterfrågar bokningsmöjligheter av transport på kvällarna på helgen, där det inte finns busslinjer. Detta kan vara vid specifika aktiviteter eller arrangemang, och subventionerat för unga. Unga vuxna har inte ekonomi att åka taxi.

Rekommendation 6: Förbättrade förutsättningar för cyklister och fotgängare

Demografisk grupp: Barnfamilj i stad

- Säkerhet och trygga miljöer behövs, och då är belysning en mycket viktig faktor, och anses vara en svaghet i kommunen idag. Överfarter, tunnlar och korsningar nämns specifikt.
- Det bör vara säkrare att kunna lämna sin cykel utan risk för skadegörelse eller stöld. Kan kommunen bidra till detta mer?
- Det bör vara möjligt att kunna parkera ett ekipage (exempelvis en cykel med en kärra) på fler platser i kommunen, som hamnarna, busshållplatser och mötesplatser.

Demografisk grupp: Barnfamilj i mindre tätort/landsbygd

- Trygghet och bra upplevelse är det viktigaste för att få barnfamiljer att cykla mer.
- Cykelbibliotek är positivt men behöver ta hänsyn till växande barn och stora behov hos barnfamiljer.
- Det är svårt att få information idag på status och användningen av olika cykelvägar via kommunen.

- Fritid och rekreation är lika viktigt som transport för barnfamiljer, och det får gärna utvecklas mer cykelstråk för rekreation.
- Att barnen har en trygg väg till skolan är prioriterat.

SLUTSATSER OCH REFLEKTIONER

Luleå Framtidsforum 2025 visar att medborgarberedningar kan vara ett kraftfullt verktyg för att inkludera invånarnas perspektiv i långsiktiga och komplexa samhällsfrågor. Genom ett strukturerat dialogupplägg och bred representation har deltagarna bidragit med insikter, erfarenheter och idéer som annars sällan fångas upp i traditionella beslutsprocesser.

En av de största framgångsfaktorerna i detta pilotprojekt har varit den höga graden av involvering från deltagarna. En representativ urvalsprocess, tydlig struktur, engagerade samtalsledare och möjlighet till både individuella och gemensamma reflektioner skapade goda förutsättningar för djupgående och konstruktiva samtal. Att deltagarna själva fick formulera vilka frågor som skulle stå i centrum skapade också en stark känsla av ägarskap, engagemang och demokratisk prägel i processen. En annan avgörande framgångsfaktor var samverkan mellan kommunen, externa experter och civilsamhället. Närvaro av föreläsare och paneldeltagare från olika sektorer, tillsammans med deltagande från politiska referensgrupper, bidrog till både kunskapshöjning och förankring.

En central utmaning med medborgarberedningar är att de saknar formellt politiskt mandat, vilket innebär en risk att de förblir fristående initiativ snarare än integreras i kommunens ordinarie beslutsprocesser. För att Luleå Framtidsforum ska få reellt genomslag krävs tydliga åtaganden från både politisk och administrativ nivå – såväl vad gäller att ta till vara rekommendationerna, som att vidareutveckla modellen för framtida bruk. Resultatets faktiska betydelse avgörs ytterst av hur kommunen väljer att förvalta det. Det är därför avgörande att kommunens beslutsorganisation är insatt i och förberedd på att ta emot och arbeta vidare med de insikter forumet genererat, samt att det finns en tydlig, engagerad mottagarfunktion. Lika viktigt är att deltagarna i Framtidsforum får konkret återkoppling på hur deras arbete tagits emot och använts. Det handlar inte enbart om att säkerställa att arbetet leder till faktisk förändring – utan också om att bygga långsiktigt förtroende för medborgardialog som metod. När invånare upplever att deras röster gör skillnad stärks både det demokratiska engagemanget och legitimiteten i framtida dialogprocesser.

Samtidigt är potentialen stor. Genom att bygga vidare på lärdomarna från Luleå Framtidsforum kan Luleå kommun etablera en modell för kontinuerlig invånardialog som kompletterar befintliga politiska strukturer. Det kan handla om återkommande medborgarberedningar, men också om att använda vissa metodinslag i andra typer av samråd och dialoger.

Forumet har visat att invånarna inte bara vill bli lyssnade på – de har också mycket att bidra med. När deras kunskap och engagemang tas tillvara kan Luleå ta mer träffsäkra, rättvisa och hållbara beslut. Det är i detta samspel mellan profession, politik och medborgare som framtidens attraktiva och inkluderande kommun formas.

BILAGA 1

Attraktivitet, trivsel och social sammanhållning

Under Framtidsforum diskuterades det hur Luleå kan bli mer attraktivt att flytta till, hur man kan nå en varierad målgrupp och inte enbart högutbildade eller höginkomsttagare, samt hur unga ska vilja stanna kvar i kommunen efter uppväxt eller studier. Det efterfrågades fler initiativ för att nå utflyttade norrbottningar, unga vuxna och barnfamiljer – något som skulle kunna bidra till tillväxt på ett effektivt sätt. Det togs även upp att det inte räcker att attrahera nya invånare, lika viktigt är det att behålla dem som redan bor här.

Det ställdes frågor om hur Luleå kan konkurrera med andra städer om invånare, samt hur kommunen kan använda sociala medier och målgruppsanpassad kommunikation för att framhäva Luleås styrkor. Ett förändrat narrativ om regionen och staden ansågs behövas, där Luleå i mindre grad framstår som en industristad. Man lyfte i stället möjligheten att profileras som en verkligt grön stad, ett begrepp som beskrevs kännas mer människonära än grön omställning. Genom god planering, kampanjer och riktad kommunikation mot resten av Sverige kan kommunen attrahera nya invånare som vill leva hållbart.

En viktig del i att locka hit folk är att utveckla och tydligt förmedla Luleås erbjudande. Kultur, rekreation, mötesplatser, skolor och fritidsaktiviteter sågs som nyckelfaktorer för ett attraktivt samhälle och ett särskilt fokus låg på att skapa möten mellan människor. Här fanns förslag som gick från gemensamma fester mellan LTU och vårdskolan till fritidsgårdar och permanenta kulturella mötesplatser. I ett attraktivt samhälle önskade man även fler sociala aktiviteter, förbättrat nattliv, samt att arbetsgivare proaktivt visar på karriärmöjligheter. Trygghet, närhet till natur och en välkomnande kultur sågs som styrkor att bygga vidare på.

Deltagarna såg en stor potential i att behålla fler av de 15 000 studenter som redan vistas i staden. I dagsläget lämnar 80% av hitflyttade studenter länet efter studietiden och deltagare ifrågasatte varför Luleå uppfattas som en attraktiv stad att studera i, men inte att bosätta sig i. För att ändra på den synen lyftes förslag på lösningar, däribland en tydlig koppling mellan utbildning och arbetsmarknad samt närmare förbindelser mellan universitetet och staden. Även här lyftes en god livsmiljö, präglad av kultur och fler aktiviteter, som en del i att få fler att vilja stanna. Man föreslog kreativa bostadslösningar så som Attefallshus, flexibla bostadsformer eller gemensamt boende för attraktiva bostadsområden med ekonomiskt tillgängliga bostäder.

För att Luleå ska kunna växa på ett hållbart och inkluderande sätt behöver även de som flyttar hit ges goda möjligheter att etablera sig i samhället. Deltagarna betonade att inkludering är avgörande för att undvika segregation – oavsett om det handlar om flyktingmottagande, arbetskraftsinvandring, barnfamiljer eller andra grupper som väljer att bosätta sig i kommunen. Samtidigt erkändes att detta är en utmaning, både socialt och fysiskt.

Särskild vikt lades vid att hela familjer måste kunna bygga en fungerande vardag i Luleå. För att stödja detta föreslogs blandad bebyggelse, strategisk placering av SFI samt aktiva satsningar på social, kulturell och språklig integration. Skolan, idrotten och kulturen lyftes som nyckelarenor för inkludering, där tillgänglighet och breddade möjligheter kan skapa fler vägar in i samhället.

Trygghet, särskilt för barn och unga, presenterades som viktigt. Att blanda elever i skolklasser för att motverka segregation och kriminalitet nämndes som en möjlighet. Likaså vikten av aktiviteter och jobbchanser för unga för att skapa framtidstro och delaktighet.

När kommunen vill bli fler är även barnafödandet viktigt för att ha en demografisk balans. Under Framtidsforum beskrevs födelsetalen som låga, vilket sågs som en utmaning för framtidens välfärd och befolkningstillväxt. Deltagarna efterfrågade ekonomiska incitament för barnfamiljer och en tydligare strategi från kommunen för att främja familjebildning. Bostäder, trygghet och framtidstro betonades som avgörande förutsättningar. Även behovet av flexibel barnomsorg lyftes – särskilt vikten av tillgång till omsorg under obekväma arbetstider, som kvällar och helger, för att skiftarbetande föräldrar ska kunna kombinera arbete med familjeliv

Det fanns även ett kritiskt perspektiv på tillväxtbegreppet. Det ifrågasattes om tillväxt alltid är önskvärd, med tanke på dess miljöpåverkan och belastning på kommande generationer. Deltagare menade att målet inte bör vara att växa till varje pris och nå 100 000 invånare. I stället bör man skapa en inkluderande och hållbar framtid där man gör det så bra som möjligt för dem som bor här eller vill komma hit. Begreppen skynda långsamt och rättvis tillväxt togs upp och syftar till att inte kompromissa med klimatmål, social sammanhållning eller livskvalitet.

Många frågor kring den gröna omställningen och dess genomförande togs också upp. Deltagare undrade om omställningen är förankrad hos medborgarna och ställde frågor om vem som driver processen – kommunen, staten eller EU. Osäkerhet uttrycktes kring ekonomisk hållbarhet och skuldsättning, energiförsörjning, expertunderlag samt ekologisk påverkan. Det uttrycktes oro för att kommunen saknar tillräcklig beredskap – och att en plan B behövs om investeringar eller större etableringar, såsom Northvolt-liknande projekt, inte faller ut som planerat.

En annan central fråga var hur tillväxten kan bidra till förbättring av befintliga områden, både i stad och landsbygd. Vikten av att service, infrastruktur och boendemiljöer utvecklas i takt med befolkningen, inte i efterhand, betonades. Investeringar i samhällsservice, kollektivtrafik och bostäder var avgörande för att skapa levande och trygga miljöer där människor vill stanna kvar.

Luleå ansågs ha goda förutsättningar med en stark arbetsmarknad men även här hade man föreslag på förbättringsområden. Man menade att kompetensförsörjning och innovationskraften i kommunen kan stärkas genom ytterligare samarbete med universitetet. Vidare lyftes att kommunen bör stödja företag för att undvika nedläggningar, till exempel genom att undersöka om skatten kan sänkas för att gynna både företag och privatpersoner.

Välfärd och samhällsservice

I takt med att Luleå växer och utvecklas ställs också nya krav på de grundläggande funktioner som får samhället att fungera. En stark oro uttrycktes för att den gröna samhällsomställningen överskuggar kärnuppgiften i kommunen där välfärden redan upplevs som underfinansierad. Det ställdes frågor om hur kommunen ska kunna säkra resurser till vård, skola och omsorg för ett växande Luleå, samtidigt som stora investeringar görs i andra områden. Det ifrågasattes hur mycket vården kan expandera utan att andra områden påverkas negativt. Man undrade exempelvis om det finns beräkningar för vad som krävs vid en ökning på 20 000 invånare.

Som en del i att säkerställa resurser och kvalitet inom offentliga tjänster så föreslog deltagare att man bör förbättra arbetsvillkoren för att attrahera fler. Förslag som högre lön, tjänstepension och karriärmöjligheter för att attrahera och behålla kompetens lyftes. Jämställdhet och alternativa förmåner diskuterades också, liksom kompetensförsörjning inom samhällsservice. Exempelvis nämndes behov av utbildning på arbetstid för att omskola förskollärare, samt samverkan mellan kommunen och LTU för att säkra lärarkompetens.

Infrastruktur och mobilitet

En levande stad bidrar till trivsel och identitet som gör det lättare att behålla och locka nya invånare. Deltagarna efterlyste därför fler mötesplatser, caféer, kulturrevenemang och aktiviteter för att främja liv och trygghet i stadskärnan. Det presenterades även önskemål om avlastning från tung trafik eller rentav ett helt bilfritt centrum. För att det ska fungera behövs infrastruktur och samhällsplanering som stödjer både tillgänglighet och hållbarhet, vilket även krävs för att möjliggöra levande byar med nybyggnation. Närhet till kommunal service, skolor, fritidsaktiviteter och butiker är avgörande för ett gott liv även utanför stadskärnan.

En viktig del av infrastrukturen är kollektivtrafiken, som lyftes som ett nyckelområde för klimat, tillgänglighet och social sammanhållning. Det poängterades att alla inte har tillgång till bil eller buss, och att man önskar förbättrad, mer effektiv kollektivtrafik med bättre anpassning som även inkluderar skärgården. Gång- och cykeltrafiken behöver också bättre förutsättningar, inte minst söder om älven. Deltagarna uttryckte önskemål om både fler och bättre gång- och cykelvägar. Det anses även viktigt att det tas hänsyn till både rörelsemönster och trafiksäkerhet.

Vägar, järnvägsutbyggnad, parkering och annan fysisk infrastruktur diskuterades också. Deltagare betonade vikten av att ta hand om befintlig infrastruktur och inte bara fokusera på nybyggnation. En helhetssyn, där investeringar balanseras mot välfärd, efterfrågas. Deltagare vill även att målkonflikter, som mellan biltrafik och kollektivtrafik eller mellan olika geografiska områden, hanteras öppet och rättvist.

Även digital infrastruktur diskuterades. Det fanns en medvetenhet bland deltagare om att digitala lösningar inte är universallösningar – särskilt inte för äldre invånare. Gruppen lyfte behovet av konsekvensanalyser innan nya digitala verktyg införs, för att säkerställa inkludering.

När det gäller infrastruktur och energi efterlystes en långsiktig, hållbar strategi – både gällande transport och energiförsörjning. Det ställdes även kritiska frågor om hur infrastrukturen anpassas till befolkningstillväxt, krisberedskap och den gröna omställningens krav. Samarbete med grannkommuner i frågor som dessa sågs som avgörande för en samordnad och hållbar utveckling.

Boende och livsmiljö

Under Framtidsforum diskuterades boendesituationen flitigt och ur flera perspektiv. Funderingar som dök upp rörde hur bostäder ska planeras i både stad och landsbygd, hur man skapar attraktiva bostadsområden med rimliga kostnader och service, samt hur man kan möjliggöra enklare standard med uppgradering över tid.

Deltagarna efterlyste en gemensam bostadskö och bättre information kring hur bostadsförmedlingen fungerar. Det efterfrågades även upphandlingar för kostnads- och miljöeffektiva bostäder samt krav på solenergi och lagring. Samverkan mellan kommunala bostadsbolag som Lulebo och privata aktörer efterfrågades tillsammans med en långsiktig bostadsplanering, där balans mellan samhällsnytta och affärsmässighet ansågs vara viktigt.

När det kommer till nyproduktion ansåg man att byggnation måste möta invånarnas ekonomiska verklighet och vara tillräckligt enkel för att undvika inlåsnings effekter – både ekonomiskt och praktiskt. Nybyggen ska vara vackra, integreras väl i staden, och funktionalitet ska sättas framför lyx. Incitament för privatpersoner att bygga egna hem var en annan tanke där man såg möjlighet att öka antalet nybyggen. Deltagare efterfrågade även mer kostnadseffektiva och målanpassade bostäder, gärna inspirerade av 50- och 60-talets ABC-områden.

Blandade bostadsområden och motverkad uppdelning mellan A- och B-lägen sågs som nödvändigt. Vikten av att även bygga i byarna betonades, inklusive specialbostäder så som vård- och omsorgsboenden. Det bedömdes att detta skulle möjliggöra ett levande Luleå utanför centrum, skapa flyttkedjor, främja psykiskt välbefinnande samt minska pendling och klimatpåverkan. Även behovet av variation i bostadsformer lyftes, särskilt för grupper som äldre, unga vuxna, och låginkomsttagare.

Flera orosmoment lyftes också i diskussionen. Deltagarna uttryckte en oro för att den gröna omställningen kan begränsa möjligheterna att bygga på landsbygden, samt att förtätning i stadsnära områden kan ske på bekostnad av livskvalitet. Segregation och snedfördelning, både i nybyggnation och i tillfälliga boenden, till exempel för industriarbetare, sågs som risker. Även höga hyror uppfattades som problematiska, både för boende och företag. Höga lokalhyror riskerar att stänga ute små aktörer och försvåra ett levande, lokalt näringsliv. Därtill väcktes frågor kring hur mycket kommunen vågar satsa i en tid av ekonomisk osäkerhet.

Kommunikation

Deltagare sa att det är viktigt att kontakten med kommunen upplevs som positiv och att kommunen framstår som en pålitlig, närvarande och ansvarstagande aktör. För att skapa förtroende och engagemang i stora samhällsomvandlingar behövs öppenhet, effektivitet och god kommunikation från kommunen till invånarna. Deltagarna önskar att det kommuniceras varför beslut tas, vad som ska göras och hur det påverkar individen och samhället. Det efterlystes större transparens och tydlighet kring kommunens investeringar, prioriteringar och mål. Kommunikationen förväntas vara tillgänglig för alla, begriplig och tydliggörande, exempelvis för begrepp som grön energi och grön omställning.

Ekonomiska prioriteringar och investeringar diskuterades också: Hur hushåller kommunen med resurser? Vilka investeringar är nödvändiga, och vad kan man dra ner på? Det efterlystes tydligare kommunikation kring planering, konsekvenser och framtid – samt en enklare, mer begriplig väg in i kommunens beslutssystem för invånarna. Deltagare önskade se bättre utnyttjande av skattemedel och att kommunala investeringar sker med rättvisa och funktionalitet som ledord. Vikten av att dra lärdom av tidigare industrisatsningar och tänka långsiktigt i planering och investeringar påpekades också.

Kommunen uppmanades att aktivt informera och bjuda in till dialog, särskilt om den gröna omställningen, och att inkludera fler än de redan politiskt engagerade. Det hjälper även att främja ett vi-tänk och minska polariseringen. Deltagare var inte intresserade av symbolisk dialog utan uttryckte en önskan om att verkligen kunna påverka kommunens beslut. Känslan av delaktighet i demokratin, att bli lyssnad på, lyftes som viktig. Deltagare betonade att det särskilt gäller frågor som rör industriområden eller förändringar i närmiljön. Ungas inflytande var även en del av diskussionen, med förslag på ett breddat ungdomsfullmäktige.

Mötesplatser och arenor där och olika samhällsgrupper möts och politiker kan närvara anses som viktiga för att skapa engagemang och motverka politikerförakt. Det skulle kunna ta bort den nuvarande uppfattningen om att kommunen ibland är byråkratisk och svår att nå. Deltagare menade att det även ger möjligheter för tillvaratagande av det civila samhället och föreningslivet och dess lokala, ideella engagemang. Nya former och strukturer för meningsfulla samtal efterfrågades också, med återkoppling på invånarnas åsikter och långsiktiga dialoger om framtidens utveckling.

Vad gäller prioriteringar och målkonflikter, så konstaterade gruppen att allt inte kan göras samtidigt, men att det är avgörande att skapa forum för samtal där dessa svåra beslut

diskuteras tillsammans med invånarna. Kommunen behöver också ha ett tydligare helhetsperspektiv för att motverka att olika delar av organisationen fattar motstridiga beslut.

Hållbarhet

Miljö- och klimatfrågan genomsyrade mycket av diskussionen. Deltagare menade att det gröna, hållbara valet måste vara det attraktiva valet – inte bara för den miljöintresserade, utan även för de som söker trivsel, trygghet och socialt liv. Det betonades att omställningen måste ske med människan i centrum, inte enbart utifrån industriella eller tekniska mål. Det fanns även en känsla av att den gröna omställningen måste förstås och hanteras ur ett lokalt perspektiv, att det är viktigt att invånarna får stöd att klara sin vardag innan de engageras i omställningsfrågor.

Utifrån hållbarhet diskuterades även SSAB:s roll i omställningen, liksom frågan om avgifter för utsläpp. Det togs även upp frågor kring ansvarsfördelning mellan kommunen, staten och EU, och risken att teknikoptimism överskuggar sociala och ekologiska risker. Även energiproduktion, så som vindkraft, var en del av diskussionen.

Självförsörjning av mat och energi, både på hushållsnivå och i kommunen, diskuterades som både en klimatfråga och en krisberedskapsfråga. Att öka den lokala livsmedelsproduktionen, till exempel genom växthus, sågs som både ekonomiskt och miljömässigt hållbart. Deltagare nämnde också förslag som gratis jordbrukskontroller och ökat stöd till lokala producenter. Det trycktes även på vikten av att behålla avfallslösningar lokalt snarare än att exportera det.

Summerande tankar

Under första helgen av Framtidsforum pekades det på behovet av att bygga ett Luleå med stark attraktionskraft – en stad där man vill leva, inte bara arbeta. Det kräver mjuka värden, modiga beslut, kommunal samordning och en långsiktig dialog om vilken stad och kommun man vill skapa tillsammans. Ett framtidssäkrat Luleå kräver gemenskap genom kultur- och föreningsliv, ett brett boendeutbud, en trygg välfärd och ett starkt demokratiskt fundament. Staden behöver byggas hållbart, med framtiden i beaktning och en infrastruktur som möjliggör denna utveckling.

Bilaga 2

Kultur, mötesplatser och delaktighet – en grund för ett attraktivt och inkluderande Luleå

Ett levande kulturliv och tillgång till mötesplatser sågs som avgörande faktorer för att skapa ett Luleå där människor vill bo, leva och engagera sig. Deltagarna uttryckte starkt att kultur inte ska ses som något extra, det är en grundläggande del av ett attraktivt samhälle. Det handlar om att känna tillhörighet, om att skapa sociala band och om att få möjlighet till uttryck och delaktighet oavsett ålder, bakgrund eller bostadsort.

Många upplevde dock ett glapp mellan det kulturella utbudet och invånarnas faktiska tillgång till det. Det efterfrågades ökad tillgänglighet både ekonomiskt och geografiskt. Kulturens Hus och andra etablerade scener uppfattas som dyra eller otillgängliga för vissa målgrupper, vilket begränsar deltagandet. Det föreslogs att kommunen ska möjliggöra fler lågtröskelaktiviteter, gratis eller mycket billiga lokaler och att ekonomiskt utsatta ska ges bättre förutsättningar att delta i kulturlivet. Lokaler för föreningar, amatörkonstnärer, fritidsgrupper och mindre arrangemang måste finnas i hela kommunen – även i byar och stadsdelar utanför centrum.

Ett särskilt fokus låg på mötesplatser. Det efterfrågades fler arenor där människor kan mötas spontant, vardagligt och över generationsgränser. Det kan handla om allt från öppna bibliotek och stadsdelslokaler till parker, uterum och små samlingslokaler i hyreshus. Behovet av flexibla, multifunktionella lokaler lyftes flera gånger – platser som enkelt kan användas till både föreningsverksamhet, kulturaktiviteter och sociala möten. Södra hamn, Gultzauudden och andra centrala platser lyftes som underutnyttjade resurser som skulle kunna vitaliseras med konst, musik, caféverksamhet och tillfälliga evenemang.

Vikten av att skapa trygga och inbjudande miljöer, både inomhus och utomhus, för alla åldrar, återkom frekvent. Förslag som vinterbonade ljusgårdar, bättre belysning, fler träd, tydliga gång- och cykelvägar och ökad tillgång till aktiviteter för barn, unga och äldre lyftes i sammanhanget. Man efterfrågade även fler återkommande arrangemang såsom loppisar, marknader, föreningsdagar och konstutställningar som bygger på invånarnas eget engagemang. Evenemang på landsbygden efterfrågades särskilt, liksom bättre möjligheter att nå dem via samåkning, kommunikation eller stöd till lokala arrangörer.

Föreningsliv, idrott och rörelse som en del av samhällsstrukturen

Det lokala föreningslivet sågs som en resurs som bör stärkas och synliggöras. Förslag som återkom handlade om att skapa forum där föreningar kan mötas, samverka och visa upp sig, exempelvis i centrum eller via en årlig kulturdialog. Man efterlyste också enklare processer för att arrangera egna evenemang, bättre lokaltillgång och lägre hyreskostnader – särskilt i byar där höjda avgifter riskerar att försvåra engagemang.

Idrotten nämndes ofta i samma andetag som kultur. Barn och ungas möjlighet till fysisk aktivitet lyftes särskilt, där allt från närhet till skidspår och utegym till möjlighet att delta i idrott och rekreation nämndes. Det betonades att rörelse och samhörighet är lika viktiga som tävling, och att evenemang bör rikta sig till både amatörer och proffs, deltagare och publik. Samtidigt efterfrågades bättre samverkan mellan idrott och kultur, och en ökad medvetenhet hos beslutsfattare kring kulturens bredd och värde.

Integration, tillhörighet och representativ kultur

Kulturens roll som verktyg för integration lyftes av många. Flera påpekade risken för att olika evenemang och mötesplatser skapar ett "vi och dom"-tänk, snarare än att främja möten över kulturella och sociala gränser. Det efterfrågades därför ett medvetet fokus på inkluderande arrangemang och representation i kulturutbudet, där nyanlända och inflyttade får möjlighet att både delta och bidra.

Förslag som mentorskap, fadderverksamhet och tydligare välkomstaktiviteter lyftes som sätt att stärka tillhörigheten hos nya Luleåbor. Idén om att skapa en egen bild av staden – exempelvis genom en kulturkarta, personliga guidningar, eller möjlighet att följa med lokala invånare under en dag – ansågs som ett värdefullt sätt att överbrygga avstånd och skapa en känsla av hemhörighet.

Studenter, unga och gemensam stadskultur

Studenter lyftes som en viktig målgrupp. Många deltagare upplevde att studentlivet lever parallellt med övriga Luleå, och att universitetets område kan nyttjas bättre som plats för kultur och möten. Det föreslogs att studenter aktivt integreras i stadens kulturutbud genom bättre kommunikation, gemensamma arrangemang och ökad tillgång till lokaler och föreningar. Det föreslogs också temadagar på skolor, där föreningslivet och kulturen kan möta ungdomar i ett tidigt skede.

Unga i stort lyftes som en prioriterad grupp. Det framkom ett behov av att fånga upp unga innan de halkar ur gemenskapen, till exempel genom kulturella aktiviteter i skolan, stöd till fritidsverksamhet och skapandet av trygga, icke-kommersiella mötesplatser – i staden och i byarna. Föräldrar efterfrågade även fler samlingspunkter för småbarnsfamiljer där man kan mötas och delta i aktiviteter utan kostnad.

Kommunikation, information och tillgänglighet

En återkommande frustration bland deltagarna var att det saknas en samlad och tillgänglig information om vad som händer i kommunen. Flera föreslog att kommunen etablerar en tydlig digital plattform där alla evenemang, kulturutbud, föreningsaktiviteter och mötesplatser samlas. Det efterlystes också fler informationskanaler än sociala medier, mer kommunikation på olika språk och fysiska informationsytor i stadsmiljön.

Inkluderande marknadsföring lyftes fram som en viktig faktor för att nå ut bredare och spegla hela Luleås mångfald. Det offentliga bör enligt deltagarna agera samordnare, inte bara av budskap utan av tillgängliga resurser – exempelvis genom att förenkla ansökningsprocesser, stötta mindre aktörer och tillhandahålla stöd i arrangörskap.

Mobilitet och tillgänglighet – för ett fungerande vardagsliv i hela Luleå

Mobilitet lyftes som en av de mest avgörande faktorerna för ett attraktivt, inkluderande och klimatvänligt Luleå. Många av de förslag som lyftes under Framtidsforum handlade om vardagens logistik: hur vi tar oss till jobbet, skolan, fritidsaktiviteterna eller till kulturlivet – oavsett var i kommunen vi bor. Deltagarna efterfrågade en bredare och mer sammanhållen mobilitetsstrategi, där gång, cykel, bil och kollektivtrafik inte ställs mot varandra, utan samspelar.

Ett mer cykelvänligt Luleå

Intresset för att utveckla Luleå som en cykelstad var påtagligt. Deltagarna efterfrågade bättre infrastruktur för cyklister – både i och utanför stadskärnan. Det lyftes att många stråk är svårnavigerade med skarpa kurvor och bristande vägvisning, och att det är otydligt var cyklister ska ta sig fram, särskilt vid korsningar. En mer sammanhängande och välskött cykelvägstruktur

efterfrågades, liksom fler cykelbanor, till exempel i Gäddvik, och att gång- och cykelvägar breddas för ökad trygghet.

Det ställdes även praktiska och konkreta frågor: Vem har ansvar för cykelvägarna om någon skadas? Finns det rutiner för regelbunden kontroll och underhåll? Förslag som kontinuerliga besiktningar, vinterunderhåll och säkrare övergångar diskuterades. Deltagarna efterfrågade också ett "cykelbibliotek" med servicefunktioner som möjlighet att hyra, låna eller återbruka cyklar, samt enklare tillgång till reparation. Kunskapen och intresset för cykling borde också stimuleras, särskilt bland unga.

Parkeringslösningar och biltrafik – mellan tillgänglighet och trivsel

Synen på biltrafik och parkering i centrala Luleå väckte delade åsikter bland deltagarna. Flera efterfrågade förbättringar för de som är beroende av bil i vardagen – inte minst kopplat till handel och tillgänglighet. Med motiveringen att det är för dyrt att vistas i stadskärnan föreslogs två timmar gratis parkering i centrum, möjlighet till användande av p-skiva i större utsträckning, samt fler parkeringsplatser med lägre avgifter. Det föreslogs även behovsprövade parkeringsplatser vid arbetsplatser och att felparkeringar ska kunna rapporteras enklare av allmänheten. Flera pekade också på behovet av fler laddstationer för elbilar, förslagsvis vid hotell och andra målpunkter. Infrastruktur kopplat till biltrafik i stort diskuterades också, bland annat efterfrågades förbättringar infarten mot Luleå på väg 97.

Samtidigt uttrycktes en tydlig oro för biltrafikens inverkan på stadens attraktivitet, säkerhet och miljö. Många deltagare lyfte behovet av att minska biltrafiken i centrala delar för att skapa en mer trygg, trivsamt och hållbar stadsmiljö. Det fanns förslag om att ta bort tung trafik ur centrum, och att i högre grad styra om industriell transport för att minska buller och utsläpp. Man efterlyste också mindre barriäreffekter, bättre framkomlighet för gång- och cykeltrafikanter, och att det i stadsutvecklingen tas större hänsyn till en åldrande befolkning, fotgängares säkerhet samt boendes behov. Kritiska röster riktades mot stadsplanering som upplevs för bilfokuserad. Samtidigt nämns höga kantstenar, blockerade infarter och otillräcklig trafikanalys som problem. Diskussionerna visar på ett behov av balans – där tillgänglighet med bil möter stadens mål om hållbarhet och socialt orienterade stadsmiljöer.

En kollektivtrafik för alla

Kollektivtrafiken diskuterades ingående under den första arbetshelgen och fortsatte att vara objekt för diskussion även under den andra helgen. Frågor och tankar lyftes ur flera perspektiv: klimat, jämlikhet, tillgänglighet, trygghet och kostnad. Många uttryckte att nuvarande kollektivtrafik inte räcker till, särskilt inte på landsbygden. Det måste gå fler än två bussar per dag för att det ska vara möjligt att bo utan bil. Det lyftes också att avståndet till hållplatser ofta är för långt, särskilt för barn. Att planera busstrafiken i dialog med landsbygdsborna lyftes som en lösning.

Kostnaderna för att resa kollektivt sågs som ett hinder för många. Deltagarna efterfrågade subventionerade lösningar – exempelvis gratis buss, lågprisbiljetter eller möjlighet att dela biljett inom familjen. Samtidigt fanns frustration över att oanvända busskort inte kan återlämnas, och att priset för vissa familjer är högre än att köra bil. Det föreslogs även att LLT:s uppdrag breddas så att fler linjer på landsbygden täcks in.

Informationen om kollektivtrafiken upplevdes som otillgänglig. Det efterfrågades bättre skyltning, väderskyddade hållplatser, flerspråkig information och att tidtabeller synliggörs fysiskt, inte bara digitalt. För att öka attraktiviteten föreslogs lösningar där tåg och bussar kan planeras ihop, tvärlinjer mellan stadsdelar och anpassade tidtabeller för skiftarbetare. Det

fanns också kreativa idéer, som att främja vinterbussar för att få fler att lämna bilen, eller att använda små bussar och transporttjänster med taxiliknande flexibilitet.

Hållbarhet, säkerhet och framtidens rörelsemönster

Ett antal förslag handlade om framtidens mobilitet i ett bredare perspektiv. Det betonades att all nybyggnation bör planeras utifrån gång-, cykel- och kollektivtrafik – inte enbart biltrafik. Det efterfrågades också ökad samordning mellan transportmedel, bättre säkerhet till och från friluftsområden, fler uppvärmda trottoarer och vinterunderhåll som utgår från bostadskvarter. Förslag om fler isvägar, vindskydd på broar och tydligare skyltning mellan gång- och cykelbanor fördes fram. Samtidigt efterlystes tjänster som underlättar samåkning och att kommunen tar tillvara på fungerande exempel från andra landsbygdskommuner.

Slutligen betonades vikten av att planering utgår från hela befolkningens behov. Det innebär att ta hänsyn till äldre, barnfamiljer, nyanlända och personer utan bil – men också att våga bygga långsiktigt och förebyggande. För att lyckas med detta krävs både god samverkan, tydlig ansvarsfördelning och modiga beslut för framtidens rörliga och hållbara Luleå.

Bilaga 3

I denna bilaga presenteras samtliga förslag till frågor som Framtidsforum skulle arbeta fram rekommendationer för. Förslagen togs fram i 7 olika grupper, där varje grupp fick möjlighet att bidra med ett till tre förslag.

Förslag 1: Hur får vi studenter och unga människor att stanna kvar?

- *Varför är detta viktigt?*
 - Kompetensförsörjning – Halva jobbet är redan gjort. De är här nu. 15 000 med utbildning på 15 år bara från LTU. Sedan har vi studenter från övriga utbildningar som även de berörs. Inte att glömma försvarsmakten.
 - Demografiskt – Rätt ålder för barnafödande och arbetsför ålder.
- *Spår att undersöka*
 - Ekonomiska incitament för att få studenter att stanna kvar.
 - Boenden som möjliggör för en flyttning från studentboende till permanent boende. Eller studentboenden övergår till vanligt kontrakt.
 - Studentboende över hela staden.
 - Erbjuder anställning – Lätt att komma in på arbetsmarknaden.
 - Inflytande från studenter – Studentråd?

Förslag 2: Hållbar lokal matproduktion

- *Varför är detta viktigt?*
 - Levande landsbygd. Näringslivet på landsbygden. Målet om klimatneutralitet till 2040.
- *Spår att undersöka*
 - Kontrakt med lokala matproducenter för skola om omsorg. Livsmedelsproduktion – Krisberedskap.
 - Landsbygdens uppfinningsrikedom – Matförädling.
 - Hållbarhet, attraktiv kommun.

Förslag 3: Ökad självförsörjningsgrad

- *Varför är detta viktigt?*
 - Säkra mat- och energiproduktion för framtiden.
- *Spår att undersöka*
 - Det är det basala som alla behöver
 - Det som kan bli kritiskt i en krissituation
 - Vi ser riskerna och sårbarheten i vår omvärld
 - Bra för miljön med mindre transporter
 - Förenkla för individer och föreningar att öka sin egen självförsörjning

Förslag 4: Behovsanpassade bostäder som folk faktiskt har råd att bo och där flyttkedjan lönar sig.

- *Varför är detta viktigt?*
 - Bostäder som byggs idag är för dyra, inte det folk behöver
 - Mer varierad standard så att områden blir mer blandade
 - Inlåsnings effekter i flyttkedjan. Det lönar sig inte att flytta till 'lämpligare' boende, äldre bor i villa till dess de inte kan längre.
 - Alla vill inte lägga så mycket på sitt boende, lägre kostnader gör att folk kan lägga resurser på annat som kultur, sport, fritid = livskvalitet/attraktionskraft
 - För hög standard i grunden som har miljöpåverkan
 - De som jobbar inom omsorgen har inte råd med det som byggs idag
 - Behöver tillgång till service som folk behöver (Förskola)

- Jobben finns men inte bostäderna

Förslag 5: Hur gör vi det lockande att stanna/flytta till Luleå? Vilka budskap och incitament fungerar?

- *Varför är detta viktigt?*
 - Visa på jobbmöjligheterna
 - Möjlighet att få studenterna att stanna (de finns redan här)
 - Tänk nytt – ge möjligheter att 'testa på'. Erbjuder möjligheter att komma upp med familjen och jobba över sommaren
 - Hur gör vi det lättare för de som inte har råd att bo själva att hitta andra att bo med?

Förslag 6: En levande infrastruktur som ska fungera för alla.

- *Varför är detta viktigt?*
 - Att förbättra och förvalta det vi redan har. Kollektivtrafiken, vägar, skola, näringsliv.

Förslag 7: Bostäder

- *Varför är detta viktigt?*
 - Bostäder för att få invånare att stanna/flytta hit. Bostäder som ska passa alla oavsett ekonomi. Attefallshus/prefabhus och boenden som är billigare.

Förslag 8: Övergripande Samhällsplanering med människan i centrum

- *Varför är detta viktigt?*
 - Visionen är hållbar balans för integrering av ekonomiska, sociala, kulturella aspekter, så att inte kostnader överstiger intäkterna och genererar framtidsskuld till kommande generationer

Förslag 9: Rättvis tillväxt

- *Varför är detta viktigt?*
 - Rättvis tillväxt med beaktande av klimatpåverkan, bra infrastruktur för alla (centralort/landsbygd). Integration av nya lulebor och alla oavsett ålder och bakgrund. Tillvarata alla dessa resurser/kompetenser.

Förslag 10: Boende

- *Varför är detta viktigt?*
 - Krav ställan på miljöeffektiva bostäder till rimliga kostnader, ex solpaneler till byggentreprenörer

Förslag 11: Hur gör vi Luleå till en framtidssäkrad kommun? ”grön kommun i samband med en grön omställning”

- *Varför är detta viktigt?*
 - Inte bara industri utan även för kommunen, pratas mycket industri
 - Hur ska vi bo i Luleå i stad och landsbygd?
 - Viktigt för att göra kommunen attraktiv för framtida generationer att studera, bo kvar, bilda familj ökad barnafödelse, arbeta och tas hand om i Luleå genom hela livscykel, här ingår en bred och lyhörd kultursatsning för att nå en bredare målgrupp.
 - Attraktiva bostadsområden behövs för detta, med infrastruktur som stöttar den kommunala servicen (laddstolpar, kollektivtrafik) att hänsyn tas till biologisk mångfald och människorna i dess omgivning

Förslag 12: Hur får vi unga att engagera sig i politiken & samhället?

- *Varför är detta viktigt?*
 - Skapa tidigt engagemang & ansvar
 - Ett måste för demokratin
 - Få unga att stanna kvar i luleå genom att känna sig delaktiga och inkluderade

Förslag 13: Hur gör vi Luleå attraktivt för bredden av de målgrupper som krävs för att kommunen ska kunna växa och klara av de utmaningar som vi står inför?

- *Varför är detta viktigt?*
 - Attraktiva Luleå; inrymmer frågor om aktiviteter, föreningsliv, infrastruktur, tillgänglighet, bostäder för alla, kompetensförsörjning, delaktighet i samhället. Liv utanför arbetet, liv mellan husen. Varför ska man bo i just Luleå? Viktigt för att klara av de utmaningar som Luleå står inför.

Förslag 14: Tillväxten kommer med stora investeringar, hur bör dessa investeringar fördelas och prioriteras. Hur ska kommunen jobba med delaktighet och dialog för att tillvara kompetens i samhället kring svåra prioriteringar, målkonflikter och motstridiga beslut?

- *Varför är detta viktigt?*
 - Det finns många bra förslag, vad som kan genomföras blir i slutändan en fråga om prioriteringar
 - Investeringarna behöver fördelas rättvist och på det sätt som skapar mest attraktivitet.
 - Medborgare och särintressen behöver få inflytande för att bli delaktiga, ge besluten legitimitet och acceptans för besluten.

Bilaga 4

I denna bilaga presenteras samtliga rekommendationer som grupperna tog fram under dag 3. Grupperna fick arbeta i en mall, som förtydligar *vad* rekommendation innebär, *varför* den är viktig och *hur* rekommendationer bör genomföras. Detta gjordes för båda spåren, *Kultur & Mötesplatser* och *Mobilitet*:

Kultur & Mötesplatser

Rekommendation 1: Utveckla och använda mötesplatser

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Fler och bättre samlingsplatser/mötesplatser, tillgängligt för alla
 - Flexibla mötesplatser både inne och ute där man kan både göra och uppleva
 - Satsa på mindre centrum även på landsbygden
 - Fler bokningsbara lokaler
 - Undersök outnyttjade lokaler och resurser, och börja nyttja dessa
 - Bättre omhändertagande av kommunens lokaler
 - Bättre nyttjande av de omtyckta befintliga mötesplatser som finns, exempelvis Södra Hamn, Gültzaudden, LTU för mer permanenta eller återkommande aktiviteter/arrangemang ex. utställningar och marknader
 - Dra nytta av och fånga upp eldsjälar
 - Varje mötesplats måste ha en ansvarig
 - Samarbete med hyresvärdar
 - Tillsätt lokalvärdar
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - Ett attraktivt Luleå där kultur och möten prioriteras
 - Skapa enkelhet och närhet till kultur
 - Främja näringsliv/föreningsliv
 - Mötesplatser skapar relationer och samhörighet, och ökar graden av ansvar och frihet
 - Samhällsekonomiskt att nyttja redan befintliga lokaler, nyttja skattepengarna bättre
 - Fler ska ha råd att engagera sig och delta i kultur
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Ta fram en plan för att utveckla och använda mötesplatser
 - Använda det vi redan har
 - Rimliga hyror/kostnader
 - Kultursäkra alla byar, stadsdelar och centrum
 - Enkel bokning
 - Bra exempel är Svartödagen
 - Mer utställningsmöjligheter för privatpersoner
 - Inspireras och lär av Porsön/studenternas kulturliv

Rekommendation 2: Marknadsföra kultur och mötesplatser

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Bredare kännedom om allt som händer inom kultur i kommunen
 - Svårt att känna till utanför sociala medier, särskilt om nyinflyttad
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - För att nå ut till alla, vana och ovana
 - För att trivas och stanna i Luleå
 - Högre livskvalitet
 - Fler arrangemang för att fler närvarar

- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Hemsida/app som samlar alla event. Visit Luleå upplevs som riktat till turister
 - Exempel från Frankrike -föreningar bjuds in till evenemang och får berätta för allmänheten om vad som finns att göra. Återkommande varje år!
 - Lättare att boka, och att kännedom om det är hög
 - Guida runt nya Lulebor (både studenter och andra)
 - Slussa in nya i föreningar/nätverk
 - Databas föreningar/hemsida
 - Digital samlingspunkt där allt publiceras. Alla kan lägga in sina evenemang.

Rekommendation 3: Gränsöverskridande kultur

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Underlätta för olika grupper att mötas och delta. Upplevelser/integration. Ålder, bakgrund etc
 - Skapa relationer mellan etablerade sammanhang och kulturen. Skapa starkare kopplingar mellan etablerade sammanhang som tex idrott och studentliv, och kulturen och stadslivet
 - Studentintegration kulturellt
 - Minska gränsen mellan studentliv och föreningsliv
 - Möjliggöra för f.d. studenter och icke studenter att ta del för att behålla fler. Inte kasta ut studenter efter examen. Lokaler en utmaning. LTU släpper ofta inte in icke studenter. Studentföreningar har kompetens för arrangemang
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - Förebyggande, trygghet. Trygghetsförebyggande och informationsutbyte. Komma varandra nära.
 - Finns redan engagerade människor och grupper som kan få upp ögonen för övrig kultur, samt engagera sina medmänniskor och etablerade sociala band.
 - Ge fördelar med att stanna kvar efter examen. Få fler icke studerande unga vuxna att stanna kvar.
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Mentorskap, där en Luleåbo som konsumerar kultur, tar med en nyinflyttad och visar upp utbudet
 - Uppmuntra och skapa evenemang för alla
 - Se till att studentföreningar har lokaler som är öppna för alla

Rekommendation 4: Utveckla Luleås identitet

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Utveckla Luleås identitet genom det fysiska och immateriella kulturarvet
 - Nytt kulturarv uppstår hela tiden
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - För att göra Luleå till en unik och intressant plats
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Tillsätt kommunatikvarie
 - Skapa kulturmiljöprogram

Rekommendation 5: Tillgänglighet

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Förenkla/skapa möjlighet att ta del av kulturen
 - Lokala evenemang utanför centrum
 - På landsbygd/byar runt om Luleå
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*

- För att alla ska ha möjlighet att delta
- Närhet där man bor
- Skapa gemenskap och ökad attraktion
- Ökat liv i byarna
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Kommunikation, se människan
 - Arbeta på att ta bort fysiska och mentala hinder

Mobilitet

Rekommendation 1: Incitament för ändrade resebeteenden

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Bruttolöneavdrag för busskort: Tydligare incitament till kommunanställda att möjligheten finns. Utöka till fler, tex. Fler arbetsgivare eller till allmänheten
 - Ändra beteende genom attraktiva erbjudanden, gratis kollektivtrafik vid exempelvis val (eller attraktiva priser)
 - Möjligheten att köpa biljett till hela regionen på samma ställe
 - Anpassad kollektivtrafik, ger också möjligheten att marknadsföra och informera om ex. kulturella evenemang
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - En inkörsport till att fler ska ta bussen/kollektivtrafik
 - För att ändra beteenden
 - Mindre belastning på infrastruktur och klimat, energi, miljö
 - Tillgängligt för alla
 - Ekonomiskt alternativ
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Exempelvis genom rabatterade familjekort
 - Gratis kort/resor under vissa perioder (peakar exempelvis vid pendlingstiderna morgon och kväll)
 - Ökad bussfrekvens vid ex. högtider
 - Snabblinje centrum – Storheden
 - Låna/hyra cyklar
 - Ekonomiska incitament, busskort, giltighetstid
 - Direktbussar/behovsanpassade bussar

Rekommendation 2: Planera kring buss, cykel och gång vid nya områden

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Om utbyggnad sker kring kollektivtrafiken kan en bra service ges på ett kostnadseffektivt sätt. Förtätning och kollektivtrafikorienterad bebyggelse kan öka passagerarantalet och service utan att öka kostnader
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - ...
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - ...

Rekommendation 3: Parkering med P-skiva

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Främja handel och besöksnäring. Minska isolering
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - ...
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*

- Analys av kostnader/digital p-skiva

Rekommendation 4: Färre bilar i centrum

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Ge mer plats för människor i centrum istället för fordon
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - Mer trivsamt, mindre avgaser
 - Mer plats för kultur och natur
 - Plats för alternativa kommunikationer
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Billigare parkera en bit ifrån(p-skiva)
 - Behovsprövade p platser (jobb)
 - Tydligt fördelaktigt att välja bort bilen
 - Väderskyddade busshållplatser

Rekommendation 5: Förbättrade förutsättningar för cyklister och fotgängare

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Bättre framkomlighet för gång och cykel
 - Invånardelaktighet i vad som ska satsas på gällande gång- och cykelinvesteringar
 - Anpassning för säkerhet för gångare och cyklister
 - Skapa möjligheten att säkert kunna förvara cyklar över hela kommunen, både i stan och pendlingsparkeringar
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - Minska bilberoende
 - Förebygga ohälsa
 - Positivt till miljön
 - Mer plats i centrum
 - Minskad isolering bland invånare
 - Livsglädje
 - Naturupplevelser
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Bredare gång- och cykelvägar
 - Bättre underhåll (snöröjning, grus, reparationer)
 - Cykelbibliotek
 - Uppvärmda trottoarer
 - Billig/gratis reparation av cyklar åt invånare
 - Hitta säkra lösningar i relationen mellan cyklar och elcyklar
 - Säker och snygg cykelförvaring

Rekommendation 6: Möjliggöra tillgängligt resande i hela kommunen

- *Vad: Beskrivning av vad som ska göras*
 - Bättre planerade avgångar
 - Mer kommunikation/information kring kollektivtrafiken
 - Fler avgångar på fler ställen genom minibussar
 - Linjer och avgångar som underlättar resande mellan olika stadsdelar och byar som inte involverar centrum
 - Tjänster som underlättar samåkning
 - Säkra hållplatser för barn
- *Varför: Logik och varför detta är viktigt*
 - Öka kollektivtrafiken för miljöns skull, färre bilar i rörelse

- Möjliggöra att kunna bo i hela kommunen
- Trygghet för barn i resande
- Underlätta för äldre att resa
- *Hur: Hur detta bör genomföras (exempel)*
 - Analog och digital kommunikation kring kollektivtrafiken på flera språk
 - Digital samåkningstjänst
 - Tätare busstrafik med mindre bussar/minibussar
 - Mer tvärlinjer, allt behöver inte gå genom centrum
 - Kombinerade resor och biljetter, integrera olika reseaktörer